הײנט 8 זײטען

NAJER FOLKSBLAT

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 10 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 206 | Łódź, Środa, 3 września 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, י׳ אלול תר״ץ | № 206

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

Rozporządzenie.

Na podstawie art. 32 Ustawy z dnia 28 lipca 1922 r. o ordynacji wyborczej do Sejmu (Dz. U. Rz. P. No. 66, poz. 590 z 1922 r.) wzywa się wszystkich właścicieli nieruchomości, położonych w obrębie m. Łodzi, do złożenia wykazów imiennych osób obojga płci, posiadających czynne prawo wyborcze do Sejmu, a zamieszkałych w ich domach.

Każdy właściciel nieruchomości lub jego zastępca obowiązany jest zgłosić się do Komisarjatu Policji Państwowej, w którego obrębie położona jest jego nieruchomość, w dniu 3-go września 1930 r. po odbiór właściwych formularzy i złożyć wypełnione formularze z powrotem do tegoż Komisarjatu P. P. za pokwit. najpóźniej w dn. 6 września 1930 r. do g. 20.

Wykazy winny być sporządzone ściśle według wskazówek, podanych w formularzach i złożone w przepisanym czasie.

Właściciele nieruchomości względnie ich zastępcy winni niezastosowania się do niniejszego Rosporządzenia, zostaną pociągnięci do odpowiedzialności karnej z art. 139 K. K.

Łódź, dnia 2 września 1930 roku.

ŁÓDZKI STAROSTA GRODZKI
(—) **Mgr. J. DYCHDALEWICZ**

WICE-PREZYDENT m. ŁODZI
(—) **Dr. E. WIELIŃSKI**

דאנקזאגונג.

אלע פריינד, פערעהרער און בעקאנטע, וואס האבען זיך צאהלרייך בעטייליגט אין דער לויה פון אונזער הייסגעליבטען און אונפערגעסליכען

נ״ע שמואל צבי ב״ר גרשון ז״ל הערשבערג

אלע פעראיינען און אינסטיטוציעס, בעזונדערס די פערוואלטונגען פון „לינת החולים", „לינת הצדק" און „חסד של אמת" דריקט אויס א הארציגען דאנק

די טיפבעטריבטע פאמיליע.

מיט טיפען צער און טרויער בעווײנען מיר די אונערזעצבארע אבידה דורכ׳ן טויט פון אונזער לאנגיעהריגען און אונפערגעסליכען פרעזעס

נ״ע שמואל צבי ב״ר גרשון ז״ל הערשבערג

מיר דריקען אויס דער שווער-געטראפענער פאמיליע אונזער וואריםסטען מיטגעפיהל. זייט געטרייסט מיט די טראדיציאנעלע ווערטער המקום ינחם אותם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים

די פערוואלטונג

פון „לינת החולים" אין לאדז.

די סאנאציע וועט נישט געהן צו די וואהלען?

וואהל-ליסטעס פון פערבאנדען פון ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס. — די אקציע פוןווישליצקי'ן און האלובקא'ן

עס ווערן ערווארט וויכטיגע פאליטישע געשעהענישען

וו א ר ש א, 2 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

אין די פאליטישע קרייזען האבען זיך היינט דא פערשפרייט קלאנגען, אז די סאנאציע וועט זיך נישט בעטייליגען אין די וואהלען, פונקט אזוי, ווי זי האט זיך נישט בעטייליגט אין די צוגאב-וואהלען צום פינאנדערגעלאזטען סיים, אזוי ארום וויל די סאנאציע בעווייזען, אז די בעפעלקערונג וויל בכלל נישט האבען קיין סיים.

פון דער אנדערער זייט מעלדעט מען אבער, אז די סאנאציע וועט נעהמען צו די וואהלען אונטער אן אנדערער פירמע. זי וועט שאפען ספעציעלע וואהל-ליסטעס פון פערבאנדען פון ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס. אזעלכע ליסטעס וועלען געשאפען ווערען פון דער סאנאציע בעזונדערס אין די שטעט און בעזונדערס אין די אגרארע געביטען.

די סיבה פון דעזיגען פלאן זאל זיין, וואס אויף אזא אופן וויל די סאנאציע אריינציהען די ווירטשאפטליכע קרייזען, די יודען, ספעציעל די ארטאדאקסען.

מען גיט איבער, אז בכדי ארורכצופיהרען דעם דאזיגען פלאן האבען זיך שוין ארויסגעלאזט איבערן לאנד פון איין זייט ווישליצקי און פון דער אנדערער זייט האלובקא.

שוועריגקייטען ביים שאפען דעם וואהל-בלאק פון צענטראלעוו

וו א ר ש א, 2 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). פון פערשידענע זייטען גיט מען איבער, אז דער וואהל-בלאק פון צענטראלעוו האלט שוין ביים געענדיגט ווערען. פון דער אנדערער זייט מעלדעט מען אבער וועגען גרויסע שוועריגקייטען, וואס עס טרעפט אין דאס שליסען פון בלאק. מען ווייזט אן אז די פ. פ. ס. וועלען זיך מיט די פיערים-פארטייען נישט צוזאמענטרעפען ווייל די פיערים זענען פערטרעטען גאר אין די דערפער. דאגעגען וועט זיך די פ. פ. ס. אין די שטעט צוזאמענטרעפען מיט כ. ד. און נ. פ. ר. עס וועט דעריבער ארויסקומען, אז די גלחים, וועלכע געהערען היפטזעכליך צו די כ. ד. וועלען אין די קירכען דארפען אגיטירען פאר די פ. פ. ס. עס פערשטעהט זיך, אז די גלחים דא צו נישט הערען קיין גרויסען חשק.

פון דער אנדערער זייט וועט ארויסקומען, אז די פ. פ. ס. וועלען דארפען אגיטירען פאר גלחים און פיהרער פון די פערשידענע גלע קאפעטאליסטישע פעראיינען. עס איז דערפאר גאנץ מעגליך, אז צו קיין בלאק פון צענטראלעוו וועט סוף-כל-סוף נישט קומען.

דאגעגען שמועסט מען שטארק וועגען א בלאק פון די דריי פויערים-פארטייען פיאסט, ווידזווא לענע און פויערים-פארטיי.

ערשטער וואהל-צוזאמענשטויס אויף דער יודישער גאס

וו א ר ש א, 2 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

אויף דער יודישער גאס שמועסט מען שטארק וועגען אן אלגעמיינעם יודישען בלאק, וואס זאל אד־

רוסנמהמעו אלע יודישע פארטייען פון די ציוניס־טען ביז דער אגודה און אויך די אסימילאטארען. דערוויל איז שוין היינט אין ווארשא פארגעקומען דער ערשטער וואהל-צוזאמענשטויס, און דער וואונונג פון א געוויסען אינזשעניער אויף דער אגראראווא גאס איז פארגעקומען א בעראטונג וועגען צוציהען די האנדווערקער צו די ציוניסטען. ווייל אויב עס זאל נישט קומען צו אן אלגעמיינעם יודישען בלאק, וועט ראסנער מסתמא געהען מיט דער סאנאציע. בעמיהען זיך דעריבער די ציוניסטען מעגליכסט אריבער צוציהען די האנדווערקער צו זיך. אויף דער דאזיגער בעראטונג איז שוין געקומען צו א שטארקען צוזאמענשטויס צווישען צוויי יודישע אינזשענירען. עס איז געקומען צו א געוואלדיגען טומעל, וועלכער האט זיך איבערגעטראגען אויף דער גאס, אז די פאליציי האט געמוזט אינטערווענירען.

די אגודה וועט אין קיין פאל נישט געהן צוזאמען מיט די ציוניסטען

ל ע מ ב ע ר ג, 2 (טעלעפאניש).

א מיטארבייטער פון לעמבערגער „מארגען", האט געהאט א געשפרעך מיט דעם בעקאנטען פיהרער פון דער אגודה, הרב לעווין, וועלכער האט קאטעגאריש ערקלערט, אז די אגודה וועט אין קיין פאל נישט געהן צוזאמען מיט די ציוניסטען אין א וואהל-בלאק.

ווי אזוי דער לעמבערגער מאגיסטראט שטעלט צוזאמען די וואהל-ליסטעס

ל ע מ ב ע ר ג, 2 (טעלעפאניש).

דער לעמבערגער מאגיסטראט האט צושיקט צו די אינוואוינער דעקלאראציעס, וועלכע זיי דארפען אויספילען, בכדי צו האבען וואהל-רעכט. די דאזיגע דעקלאראציעס דארפען די איינוואוינער שפעטער צוריקברענגען אין מאגיסטראט.

ווי בעוואוסט, שטעלען אין אלע שטעט די הויפט-אדמיניסטראטארען צוזאמען די וואהל-ליסטעס. דער לעמבערגער מאגיסטראט האט אבער אויסגעפינען אן אנדערען אופן בכדי שווער צו מאכען די וואהלען, ווייל נישט אלע וועלען ספעציעל זיך וועלען מטריח זיין אין מאגיסטראט מיט דער דעקלאראציע. א חוץ דעם, האט נאך דער מאגיסטראט צוגעשיקט

אין וואוינונגען, וואו עס זענען פערהאן 5 וואהל-בערעכטיגטע פערזאן, גאר צוויי דעקלאראציעס. די איבעריגע מוזען אליין געהן אין מאגיסטראט בעטען דעקלאראציעס.

ווי מען שמועסט זאלען דאס זיין די ערשטע שוואלבען צו בעשווערען די וואהל-אקציע.

פראזעס פון העכסטען געריכט גוזשינסקי

נאמינירט געווארען אלס הויפט וואהל-קאמיסאר

וו א ר ש א, 2 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

היינט איז פערעפענטליכט געווארען דער דעקרעט פון מלוכה-פרעזידענט, וועלכער נאמינירט דעם פרעזעס פון העכסטען געריכט, ריכטער גוזשינסקי, אלס הויפט-וואהל-קאמיסאר, אלס זיין פערטרעטער איז נאמינירט געווארען וויצע-פרעזעס פון העכסטען געריכט, ריכטער קאטשינסקי.

בריף פון מארשאלעק דאשינסקי צום מלוכה-פרעזידענט

וועגען די פענסיעס פון די סיים-בעאמטע

וו א ר ש א, 2 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

דער סיים-מארשאלעק דאשינסקי האט היינט צוגעשיקט א בריף צום מלוכה-פרעזידענט, אין וועלכען ער ווייזט אן, אז די סיים-בעאמטע און די 5 וויצע-מארשאלקען און זייער סעקרעטאר דארפען בעקומען די פענסיעס די גאנצע צייט, אפילו ווען דער סיים איז נישט טעטיג.

דער סיים-מארשאלעק ווייזט אן אין זיין בריף, אז דאס נישט אויסצאהלען די פענסיעס די סיים-בעאמטע ריהרט אן די עקזיסטענץ פון 374 פערזאן.

ווי מען דערוויסט זיך וועלען די בעאמטע שוין היינט בעקומען זייערע פענסיעס.

זעלבסטמארד פון א אלטען וואיאזשאר צוליב נויט

וו א ר ש א, 2 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

היינט איז אוועק איז בעגאנגען זעלבסטמארד דורך איינגעהמען ציאנקאלי דער 53-יעהריגער וואיאזשאר ר. שפעטקינד. די סיבה פון זעלבסטמארד מאטעריעלע נויט.

די צוויי פראנצויזישע אקעאן-פליהער אנגעקומען קיין ניו-יארק

נ י ו - י א ר ק, 2 (מאי) די צוויי פראנצויזישע פליהער קאסטא און בעללאנטע האבען מיט ערפאלג פערענדיגט זייער לופט-רייזע קיין אמעריקא און אום 12 א זייגער האבען זיי זיך אראפגעלאזט אויף לופט-פליה פארט קורטיספעלד אין ניו-יארק.

אומגליקספאל מיט ווישליצקי'ס שוועגערין

וו א ר ש א, 2 טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

שפעט אין אוונד איז געשעהען אן אומגליקס פאל מיט דער שוועגערין פון ווישליצקין, פלאריענטינא ווישליצקא. זי האט אין אוונד געוואלט אריינגעהען פון איהר וואוינונג, וואס געפינט זיך אויף דער זשוראווא גאס אין דער ווינדע. פלוצלונג איז די ווינדע קאליע געווארען און זי איז אראפגעפאלען. זי איז שווער פערוואונדעט געווארען.

ספעציעלער דעפארטאמענט צו דערפיהרען צו א פערשטענדיגונג מיט די אראבער

זאל שאפען די א"י עקזעקוטיווע

ב ע ר ל י ן, 2 (יט"א טעלעגראפיש).

דער אדמיניסטראטיווער ראט פון דער יודישער אגענץ האט היינט אנגענומען א פאליטישע רעזאלוציע פון ציוניסטישען אקציאנס-קאמיטעט.

א חוץ דעם איז די ארץ-ישראל עקזעקוטיווע אויפגעפאדערט געווארען צו שאפען א ספעציעלען דעפארטאמענט, וואס זאל האבען די אויפגאבע צו דערפיהרען צו א פערשטענדיגונג מיט די אראבער.

עס זענען אויך אנגענומען געווארען א רייה ארגאניזאציאנעלע רעזאלוציעס, דעזינטער, אז די זיצונגען פון ראט זאלען פארקומען אין פעסטגעזעצטע טערמינען.

עס איז אנגענומען געווארען דער בעשלוס פון „יעד הלאומי", אז די אויפזיכט איבערן ערציהונגס וועזען זאל געהערען צו א געמיינזאמער קאמיסיע פון דער אגענץ און פון דער כנסת-ישראל.

געשטארבען הרב אויערבאך

י ר ו ש ל י ם, 2 (יט"א טעלעגראפיש).

אין עלטער פון 70 יאהר איז דא געשטארבען הרב אויערבאך, ווי ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען האט זיך הרב אויערבאך פערסמ'ט מיט פיש.

א פאהר געזונד

און א גליקליכע רייזע ווינש איך מיין פריינד

שמואל זילבערשטיין

צו זיין אפפאהרען קיין ארגענטינא און זאל ער געפינען א גליקליכע צוקונפט אין זיין נייער היים

ברוך כלין

ערב וויכטיגע פאליטישע געשעהענישען

וו א ר ש א, 2 טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

פון זיבערע קוועלען גיט מען איבער, אז מען שטעהט ערב זעהר וויכטיגע געשעהענישען. מען ערווארט דעקרעטען פון מלוכה-פרעזידענט וועגען ענדערען די קאנסטיטוציע, וועגען ענדערען די וואהל-ארדינאציע א. אז. וו.

מען שמועסט אויך, אז אלע אנטיילנעהמער פון קראקאווער קאנגרעס זאלען ארעסטירט ווערען, אזוי ארום וועלען די פארטייען פון צענטראלעוו בלייבען אהן פיהרער און דאס וועט בעשווערען זייער וואהל - אקציע.

מען גיט אויך איבער, אז עס זאל צוריק איינגעפיהרט ווערען דער פרעסע-דעקרעט, וועלכען דער סיים האט אפגעשאפט.

געשלאסען די סעסיע פון אדמיניסטראטיווען ראט פון דער יודישער אגענץ

בערנארד קאהאן געוועהלט געווארען אלס מיטגליד פון ראט

ב ע ר ל י ן, 2 (יט"א טעלעגראפיש).

היינט 6 אין אוונד האט ווארבורג געשלאסען די סעסיע פון אדמיניסטראטיווען ראט.

פראפ. וויצמאן האט געהאלטען א שלוס-רעדע, אין וועלכער ער האט געדאנקט ווארבורגען פאר זיינע לייסטונגען. ער האט פערגלייכט מיט אן אפעל צו פערברייטערען די ארבייט און צו פערווירקליכען די לאזונג „מעהר לאנד, מעהר ארבייט".

נחום סאקאלאוו איז אויסגעוועהלט געווארען אלס עהרען-מיטגליד פון דער אגענץ.

אין ראט פון דער אגענץ זענען מצד די ציוניסטען אויסגעוועהלט געווארען בראדעצקי, הרב בערלין, ד"ר רופין און קאלאנעל קיש.

מצד די נישט-ציוניסטען זענען געוועהלט געווארען: ד"ר העקסטער, יוליוס סימאן, בערנארד קאהען און וועגנער סענאטאר.

דער בודושעט פון דער אגענץ איז פעסטגעשטעלט געווארען אויף 665 טויזענד פונט שטערלינג.

אין צוזאמענהאנג דערמיט וועט ענטשפרעכענד רעדוצירט ווערען דער בודושעט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, וואס איז בעשטימט געווארען אויף 823 טויזענד פונט.

איבער 500 קרבנות פון די בודא-פעשטער געשעהענישען

39 דערהרגעט'ע 80 שווער און איבער 400 לייכט-פערוואונדעטע

ווין, 2 (ספ. טעל.) אום צוויי א זייגער ביי נאכט האט דאס בודאפעשטער פאליציי-פרעזידיום פערעפענטליכט א קאמוניקאט, אין וועלכען די צאהל קרבנות פון די נעכטיגע אונרוהען אין בודאפעשט בעטרעפט ניין און דרייסיג דערהרגעטע, 80 שווער פערוואונדעטע און איבער 400 לייכט פערוואונדעטע.

לויט פריוואטע ידיעות זאל די צאהל קרבנות זיין נאך גרעסער און דער צושטאנד פון א סך פערוואונדעטע, וואס געפינען זיך אין ה' שפיטאלען זאל זיין זעהר א שווערער.

ב ו ד א פ ע ש ט, 2 (אטע) ביז פאר דעם 1 סעפטעמבער האבען די קאמוניסטען בעשטימט זייער דעמאנסטראציע טאג אויף דעם 6 סעפטעמבער.

די פאליציי האט דעריבער אויפגעפאדערט די בודאפעשטער איינוואוינער שבת דעם 6 סעפטעמבער אויסצומיידען יעדען צוזאמענלויף, ווייל זי האט בעשלאסען מיט דער גרעסטער ענערגיע פארצוטרעטען געגען די קאמוניסטען.

Pod protektoratem P. Marszałka Polski JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

II-ie Targi Północne

14/IX—30 W I L N O 28/IX—30

Działy: Rolnictwo, Przemysł, Rzemiosła, Handel

WYSTAWA SZTUKI LUDOWEJ i PRZEMYSŁU LUDOWEGO

Zwiedzajcie II-ie Targi Północne.

שבועה דאוריתא

אין דער אלטשטעטישער שוהל

לויט א פסק דין פון די דינים ר' לייביש ראזענבערג און הרב סעגאל קומט פאר מארגען, דאנערשטאג, דעם 4 סעפטעמבער ה. י. אין דער אלטשטעטישער שוהל

א שבועה דאוריתא

שווערען וועלען זכריה גאלדבערג און זיין זוהן חיים ברוך, זשעלאזנא 17 (קויהלען-הענדלער) וועגען א סכסוך איבער פטורים און נדן-געלד.

רוזשא רוזשאנסקא, נאראטאוויטשא 58

דאנקזאגונג

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער בעסטען דאנק דעם ה'

פנחס ווארשאוויאק

פאר זיין ענערגישע אדורכפיהרונג פון אונזער ענין.

מיט אכטונג

האללע און פערבער

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 3 סעפטעמבער 1930

נאך דער אויפלעזונג פון סיים

אויף דער גאנצער ברייטער פלאטפארם פון ענטשיידונגס־קאמף צווישן די אנדערע פאליטישע כוחות און דער פוילישער מלוכה, האט דער לאנג־דערווארטעטער און דאך אומפעהאפטער דעקרעט פון מלוכה־פרעזידענט אוועקגעשטעלט אלע פראגען וואס ווארטען שוין לאנג אויף א קלארערן און דייט־ליכן ענטפער.

די לעזונג פון די סכסוך־פראגען אויף דעם וועג פון אויסזאגדירען פון אמת'ן פאלקס־ווילען, בעת פאר דעם ערשטען מאמענט א געזונדען פרוב צו פארמיליזירען דעם קאמף פון פאליטישע מיינונגען: דעם אויסגלייך פון פאליטישע געגנזאצען.

אין דעם זין מוז די אויפלעזונג פון סיים מיט דעם גלייכצייטיגען אויסשרייבען פון נייע וואהלען פון אלע צדדים בעגריסט ווערען אלס דער איינציגער אויסוועג פון דער געשאפענער לאגע, וועלכע האט געבראכט מיט זיך אלס ערשטע קאנסעקווענץ די אנטשפאנונג פון דער שווער־אנגעלאדענער פאליטישער אטמאספערע.

איצט שטעהען מיר אלע פאר דער אפענער פראגע וועגען די ווייטערדיגע קאנסעקווענצען, וועגען דער ווייטערדיגער ענטוויקלונג.

די קורצע צייט, וואס שיידט אונז פון דעם וואהל־אקט, מאכט עס כמעט אוממעגליך אפילו איין טאג אבצווארטען, כדי זיך אין דער זאך צו אריענטירען, בליק־שנעל מוזען אלע פאליטישע פאקטארען אין דער מלוכה זיך איינשטעלען צו דער נייער סיטואציע, ווייל שוין מוזען זיי אנהייבען די צוגרייטונגען, וועלכע זענען נויטיג, כדי די לעצטע ענטשיידונגען צו קאנען ווירקען אין דער געוואונשטער ריכטונג פון די אייגענע פרינציפען און אין אינטערעס א רוהיגער געזיכערטער צוקונפט.

אויב דאס האט בעדייט די אומפערשטענדליכע טאקטיק פון דער רעגירונג און אלע 4 יאהר פון דער מאי־איבערקעהרעניש ביז היינט אומדערווארטע פלוצלינגע ענטשיידונגען און טעות צו ברענגען די פאליטישע געגנער, כדי אין מאמענט פון ענטשיידונג צו שטעהען אליין אריענטירט, גרייט, אהן שום ספקות, דאן האט די טאקטיק אין א גרויסער מאס געהאט ערפאלג. אין די עטליכע און צוואנציג טעג, וואס בלייבען פריי צו דער דורכפיהרונג פון דער וואהל־אקציע וועלען די אפאזיציאנעלע פארטייען, סיי לינקע, סיי רעכטע, זיך מוזען שטארק אבמוטשען מיט דעם אויסגלייך פון ארגאניזאציאנעלע געגנזאצען און די צייט און די כחות, וועלכע זיי וועלען דערביי פערלירען, וועט זיכער שעדיגען און זיך פיהלבאר מאכען אין זייער פאזיציע בעת דער וואהל־אקציע.

אט דאס איז דער ערשטער „פאר" פון דער רעגירונגס־פארטיי אין דער קומענדיגער וואהל־אקציע. צי וועט דאס גענוג זיין, צי בעדייט דאס א סך, וועלען אלע די שטימונגען פון די דעפעטיזם און אפאזיציזם, וואס האבען זיך אנגעזאמעלט אין דער לעצטער צייט, נישט ברענגען מעהר שאדען ווי דער „פאר" נוצען, אט דאס זענען פראגען, וועלכע די אלערנעכסטע צוקונפט וועט פערענטפערן.

אין די פראגען, און ערשטער רייה אין דער פראגע פון די ווייטערדיגע וועגען און ווייטערדיגע ענטוויקלונג פון רעגירונגס־סיסטעם און מלוכה־ארגאניזאציע זענען מיר יודען שטארק פער־אינטערעסירט. אונז קאן נישט גלייכגילטיג זיין און אונז איז נישט גלייכגילטיג ווער און ווי אזוי מען וועט אונז רעגירען, ווייל אויך אבהענגיג דערפון, ווי מיר וועלען זיך [illegible] ווי די רעגירונג בעהאנדעלט אונז, און אונזער לעבען אין דער מלוכה אפהענגיג פון רעגירונגס־סיסטעם און ענג פערקניפט מיט דעם גורל פון דער מלוכה.

און דאך בלייבט אונזער קול דערשטיקט און פון שטימען, וואס גרייפען צו די לעצטע ענט־שיידונג אין קאמף צווישען די פוילישע פארטייען. בלייבט אונזער הילען אומטאסגעביג פאר יעדע פוילישען צד בעינדער. נישט גערערט שוין ווע־גען די ענדעקעס, וואס גרייטען זיך אין איצטיגען ענטשיידונגס־קאמף צו אטאקירען, אויב נישט מנצח צו זיין, שטעלען די אנדערע פוילישע פאר־טייען וואס קומען הויפטזעכליך און ערנסט אין אכט זייער קאמף פאר דער צוקונפטיגער ענטוויק־לונג פון דער מלוכה גאנץ אויסער אכט די יודישע אינטערעסען און די יודישע בעדערפענישען.

אט אין דעם פרט דערקאנט מען נישט קיין חילוק צווישען ענדעקעס און „צענטראלעוו", צווי־שען זיי ביידע און צווישען דער רעגירונגס־פאר־טייען. עס וועט דאך קיינער נישט ערנסט נעמען דעם חילוק אין דעם טאן און און ווערטער, וואס שטעהען אין סתירה צו מעשים. אויף אזוי פיל רייף איז בעוואוסט איז שוין די יודישע מאסע, אז זי פערשטעהט, אז די שענסטע צוזאגען פאר וואהלען זענען ווייניגער ווערט ווי די קלענסטע מעשים אין רוהיגע צייטען.

און די טאטען? — די רייך־פוילישע פלאט־פארם פון „צענטראלעוו", די אנטיסעמיטישע ווירט־שאפטס־פאליטיק פון אלע רעגירונגס־אינסטיטוצ־יעס און רעגירונגס־אונטערנעמונגען!

עס געהט אין א ערנסטער קאמף אין פוילען, א נאציאנאל־פאליטישער קאמף, וואס דארף דערפיה־רען צו א קלערונג פון דער פאליטישער לאגע צו א קאנסאלידאציע פון די פאליטישע כחות.

אין דעם קאמף און זיין אויסגאנג זענען מיר פעראינטערעסירט און פון אלע פוילישע צדדים גלייך געשטעלט אין א זייט.

יעדער וועט גערן נעמען די אונטערשטיצונג פון יודישע שטימען, אפילו די ענדעקעס האבען די טבע פאר וואהלען ארויסצוגעבען יודישע אויפרופען. קיינער האלט זיך אבער נישט פאר פערפליכ־טעט ערנסט צו נעמען צוזאגען דאמאלס ווען זיי ווערען געמאכט און שוין גארנישט צו האלטען צו־זאגען לגבי יודען.

אזוי ארום איז אונזער פאליטישע לאגע גאר נישט צווייפעלהאפט. אונזער פאליטישער וועג איז קלאר און דייטליך.

מיר בעטען נישט קיין נדבות, מיר פאדערען אונזער רעכט! מיר בעטלען נישט קיין רעכט, מיר קעמפען פאר זיי מיט אלע צולעסיגע מיטלען פון פאליטישען קאמף!

נישט פערקוקט אויף רעכטס און אויף לינקס, נישט דעזאריענטירט דורך שטימונגען פון „מה יפית" נישט לאזענדיג זיך דעזאריענטירען דורך אינגערליכער שוואכקייט און שפלקייט וועלען מיר אין דער קאנסאלידירונג פון אלע געזונדע, שטארקע און ענטשלאסענע פאלקס־כחות, דורכדרונגען פון דעם גרויסען גערעכטיגקייט פון אונזערע פאדערונגען און פון דער אידעע, וועלכע האט ביז היינט בעשיינט דעם וועג פון אונזער קאמף, רופען די יודישע מאסען צו בעוואוסטער פליכט־ערפילונג פון יעדען יחיד, פון וועלכער עס וועט אפהענגען די טובה פון כלל.

ד"ר אברהם אינזלער

ארום דעם צווייטען וועלט־קאנגרעס פון די יודישע סטודענטען אין אנטווערפען

אנטווערפען (יט"א) ווי עס ווערט מיטגע־טיילט וועלען אין צוזאמענהאנג מיט'ן צווייטען וועלט־קאנגרעס פון יודישע סטודענטען, וואס דארף דא פארקומען פון 2־טען ביז'ן 6־טען סעפטעמבער קיין שום עפענטליכע פייערונגען נישט געמאכט ווערען. ביז איצט האבען דעם ארגאניזיר־ביורא פון קאנגרעס געמאלדען זייער אנטייל אין קאנגרעס 16 דעלעגאצ־יעס פון פערשידענע לענדער.

אויף דעם סדר־היום פון קאנגרעס שטעהען א גאנצע רייהע וויכטיגע קולטורעל־עקאנאמישע ווי אויך פאליטישע פראגען. א בעזונדער ארט וועט פער־נעמען די פראפעסיאנעלע פראגע פון דער יודישער סטודענטענשאפט אין צוזאמענהאנג מיט דעם דע־מארש פון דער פוילישער און רומענישער רעגירונג ביי אלע אויסלענדישע אוניווערזיטעטען וועגען דער אומגילטיגקייט פון די צייגנישען פון די פריוואטע שולען, וועלכע טרעפט אמשווערסטען די אבסאלווענטען פון די העברעאישע און יודישע מיטעל־שולען אין פוילען און רומעניען.

וואס האבען פערזיי"ט און וואס ארייגעטומען די יודישע קאלאניסטען אויף אוקראינע

מאסקווע (יט"א) צום ערשטען מאל זייט 1926 וועלען די יודישע איבערוואנדערער אויף אוק־ראינע ה. י. ארוים מיט ריוח פון דעם פערזוי. ביז איצט איז עטליכע יאהר כסדר געווען א שטארקע אומגערעטעניש אויף די יודישע פעלדער. היינטיגעס יאהר איז די גערעטעניש זעהר א גוטע, וואס עס גיט די איבערוואנדערער א מעגליכקייט נישט נאר דורכצושפייזען זיך דאס יאהר, נאר אויך בע־דייטענד פערשטארקען זייערע ווירטשאפטען. די יו־דישע איבערוואנדערער, וואס זענען אויף 80 פראצ. פעראייניגט אין „קאלכאזען" האבען לויט'ן פלאן געדארפט פערזייהען דעם יאהר 66 טויזענד, 730 העקטאר לאנד: פאקטיש האבען זיי פערזייהט 37 טויזענד, 100 העקטאר פערשידענע לאנדווירטשאפט־ליכע קולטורען. אין פערגלייך מיט דעם פערזוי פון 1929 איז דער פערזייהטער פערגרעסערט געווארען אויף 21 פראצ. יעדער משפחה האט פערזייהט אויף איהר חלק 12 העקטאר, וואס דאס איז די העכסטע נארמע פאר אן איבערוואנדערער־משפחה אויף אוקראינע, אין דעם געהט נישט אריין די ערד, וואס איז פערנומען אונטער'ן גארטען, וויינגארטען א. א. וו. דער סך־הכל פון דער היי־יעהריגער גע־רעטעניש אויף די יודישע פעלדער פון כערסאנער קרייז איז פאלגענדער: בעזארגונג מיט ברויט פאר דער פאמיליע און מיט פוטער פאר די פיה ביז דער קומענדיגער גערעטעניש, זוימען פאר'ן קומענדיגען פערזוי און העכער א מיליאן פוד מותרות, וואס וועט אריינברענגען ארום 500 רובעל פאר א פא־מיליע, ווען אפילו די גאנצע איבעריגע תבואה זאל פערקויפט ווערען לויט די מלוכה־פרייזען, אין דעם געהט נישט אריין די הכנסה פון מילכיג־ווינגארטען, עופות, משא־ פיהרען און אנדערע פויער־ערישע הכנסות, וואס וועלען זיין גענוג צו דעקען די הלוואות, וואס די מלוכה האט געגעבען די פויערים אין זוימען צו פערזייען, שפייז א. א. וו. פאר די, וואס האבען נישט קיין זייטיגע הכנסות וועט בלייבען אי־בער 400 רובעל אויף א פאמיליע. אויסער ברויט און אנדערע פראדוקטען אויף א גאנץ יאהר. אין די יודישע קאלאניעס פון קריוואראגער, זאפאראזשער און אנדערע געגענדען איז די לאגע נישט ער־גער און אין איינצעלנע געגענדען — בעסער. די גע־רעטעניש האט שטארק געהויבען די שטימונג פון די איבערוואנדערער, וואס האבען שוין געגעבען אריינ־פאלען אין פערצווייפלונג צוליב דער כסדר'דיגער אומגערעטעניש פון די פריהערדיגע יאהרען.

3־טער אלוועלטליכער קאנגרעס פון „השומר הצעיר"

ווארשא, (יט"א) פון 7־טען ביז דעם 15־טען סעפטעמבער ה. י. וועט אין ווהוטקי (טשעכאסלא־וואקיי) פארקומען דער 3־טער אלוועלטליכער קאנ־גרעס פון „השומר הצעיר". דער קאנגרעס וועט בעהאנדלען א רייה אידעאלאגישע און ערציהונגס־פראבלעמען, וואס זענען אקטועל אין דער אלוועלט־ליכער „השומר"־בעוועגונג. צום קאנגרעס וועלען קומען צאהלרייכע דעלעגאציעס פון קאנגרעס פוי־לען, קליין־פוילען, טשעכאסלאוואקיי, רומעניען, אונ־גארן, בולגאריען, ליטע, לעטלאנד, בעלגיען, האלאנד, פעראייניגטע שטאטען, קאנאדע א. א. וו. וואס רעפ־רעזענטירען א'ערך 40,000 מיטגלידער. צום קאנ־גרעס קומט אויך א ספעציעלע דעלעגאציע פון די שומרים־קבוצים אין ארץ־ישראל. די הנהגה הראשית פון „השומר הצעיר" אין פוילען ארגאניזירט א גרויסען אויספלוג צום קאנגרעס מיט'ן אנטייל פון 200 מיטגלידער פון דער ארגאניזאציע. עהנליכע אויספלוגען ווערען אויך ארגאניזירט פון אנדערע לענדער.

ווי לעבען די יודען אין יאפאן

(בריף פון יאקאהאמע)

די וועלט געדענקט נאך דעם שוידערליכען סטר־כעא שען אומגליק, וועלכער האט זיך מיט קארגע זי־בען יאהר צוריק, אין סעפטעמבער 1923, אויסגע־גאסען אויף יאפאן. די שרעקליכע ערד־ציטערניש וועלכע האט געדויערט בלויז עטליכע סעקונדען און האט אפגעקאסט ביז 150 טויזענד מענשליכע לעבענס האט צושטערט, פערניכטעט און פערברענט די שענ־סטע און פרעכטיגסטע קווארטאלען פון דער הויפט־שטאט טאקיא, פערפלייצט און חרוב געמאכט די שענסטע און גרעסטע האפען־שטאט פון'ם לאנד — יאקאהאמא. נאר די גרויסע ענערגיע און אונטער־נעהמונגס־גייסט פון'ם יאפאנישען פאלק האט בעזיגט די א. ע. נסיונות.

אויף יאפאן קאן מען ווירקליך זאגען דאס בעוואוסטע שפריך־ווארט: „נאך א שרפה ווערט מען רייך".

נאר אין דער איינענער צייט, וואס די יאפאנער איז געלונגען קומען צו זיך צוריקשטעלען און ווידער אויפבויען דאס חרובע לעבען — זענען די נעצעהלטע קליינע און יונגע יודישע קהלות וועלכע האבען עק־זיסטירט און זענען חרוב געווארען אין צוזאמענהאנג מיט דער קאטאסטראפע — נאך ביז היינטיגען טאג נישט צוריקגעשטעלט געווארען און קענען נישט קומען צו זיך. ביז דער גרויסער קאטאסטראפע פון 1923 האט די האפען־שטאט יאקאהאמא געצעהלט ביז 100—150 פאמיליעס יודען. ביים היינטיגען טאג גע־פינען זיך אין יאקאהאמא געצעהלטע 2—3 יודען. און ווען א יודישער עמיגראנט און דורכוואנדערער קומט אמאל אויס צו ערלעדיגען זיינע פארמאליטע־טען און זעצען זיך אויפ'ן שיף אין יאקאהאמא, שטעהט ער אויס געברענגטע צרות ביז ער דערשלאגט זיך צו א'נעם פון די גלויבענס־גענאסען, וועלכע זא־לען איהם העלפען זיך דורכרעדען און אויסטענה'ן, ערלעדיגען די נויטיגע ענינים און אפפאהרען ווייטער קיין דרום אדער צפון־אמעריקא, אויסטראליען, דרום אפריקע און אנדערע לענדער וואו די יודישע עמי־גראנטען פון'ם ווייטען מזרח שפארען אן. דעריבער זעצען זיך טאקע אלע יודישע דורכוואנדערער פון'ם ווייטען מזרח אויפ'ן שיף אין'ם ערשטען האפען־שטאט קאבע, וואו ס'איז נאך געבליבען א קליינער יודישער קיבוץ א שטיקעל געזעלשאפטליכקייט, און איבערגעגעבענע מענשען וועלכע קומען אנטקעגן און העלפען דעם יודישען טראנזיט־עמיגראנט, דורך יא־פאן געהט די יודישע עמיגראציע פון'ם ווייטען מזרח ד. ה. פון יענע יודישע וואנדערער פון רוסלאנד און סיביר וועלכע קומען קיין כינא און פון די יודען פון כינא גופא וועלכע זענען פאר די לעצטע יאהרען גע־צווינגען דורך די שטענדיגע קריזיסען, בירגער־קריג און וואקעלדיגער נישט־זיכער'ער לאגע צו נעהמען דעם וואנדער־שטעקען און זוכען נייע היימען, מעהר רוהיגע ווינקלען וואו מ'זאל זיך קענען איינארדנען.

דער יודישער קיבוץ אין יאפאן איז קיינמאל נישט געווען גרויס. חוץ די געצעהלטע ביסלעך רו־סישע יודען, האט זיך אין טאקיא און אין די האפען־שטעט יאקאהאמא, קאבע, מאדזשי, נאנאסאקי א.א. גרעסערע צענטרען פון יאפאן געפונען א געוויסע צאל יודען צווישען די ענגלישע, דייטשע און פראנצויזישע קאלאניעס פון די אנגעזעהענע ערטער, וועלכע פלעגען זיך בעווייזען אינ'ם מנין נאר ראש השנה און יום־כפור. הגם א בעדייטענדער טייל פון די דאזיגע יודען וואוינען אין יאפאן מיט זייערע פאמיליעס שוין פון עטליכע צענדליג יאהר, נאר רעכענען זיך די גאנ־צע צייט צו די נאציאנאליטעט פון זייערע לענדער, זע־נען פולשטענדיג אסימילירט און האבען מיט דער יודישער וועלט קיין מגע ומשא נישט, דאס רוב דער־מאהנטע אסימילירטע יודען פערנעהמען אפיציעלע רעגירונגס־פאסטענס ביי זייערע אמבאסאדארען, אין די צאלאמטען, ביי די שיפס־געזעלשאפטען און גרויסע אויסלענדישע הייזער. אויפ'ן יודישען בית על־מין אין יאקאהאמא וועלכע איז צושטערט געווארען בעת דער ערד־ציטערניש אין 1923. האבען זיך גע־פונען אלטע מצבות פון ענגלישע, האלענדישע פראנ־צויזישע און דייטשע יודען פון די 70־טע און 80־טע יאהרען פון פאריגען יאהרהונדערט. חוץ די אנגעוויזענע אייראפעאישע יודען האבען אין יאפאן נישט ווע־ניג אראבישע יודען, וועלכע האבען זיך דא בעזעצט אינ'ם סוף פון פאריגען יאהרהונדערט פון באגדאד, אינדיע, אינדא־כינא, פיליפינען און האנג־קאנג. די דאזיגע יודען האט אין איינינע גרעסערע פונקטען מאכען ראש־השנה און יום־כפור א בעזונדערען מנין, האר־בען א בעזונדערען שוחט און א שטיקעל קרקע אויף א פריד־הויף, לעבען אינגאנצען אפגעזונדערט און פרעמד פון די נויטען און בעדערפענישען פון'ם אל־וועלטליכען יודענטום. האבען קיין שום פערקעהר נישט מיט די ברייטע יודישע מאסען, וועלכע פאר־לערען דורך יאפאן. אין די הענד פון די אראבישע יודען ליגט דער עקספארט פון א גרויסען טייל אר־טיגע פראדוקטען אויף אינדאנעזיע, פאליניזיען, דרום אפריקא, אויסטראליען, און דרום־אמעריקא, ווי למשל: זיידענס, ספעציעלע יאפאנישע שטאפען, אר־טיגע כעמישע פראדוקטען און פערשידענע אויסארב־טונגען וועלכע ווערען עקספארטירט פון יאפאן, בע־זונדערס איז ביי זיי ענטוויקעלט דער אייער־עקס־פארט.

פאר די לעצטע 15 יאהר און בעזונדערס ביים סוף פון דער וועלט־מלחמה און ערשט נאך די מל־חמה־יאהרען האט זיך אין יאפאן אריינגעגאסען א בעדייטענדע צאהל רוסישע יודען. אויך זענען אנגע־קומען אין 1917 — 1918 פיל יודישע יונגעלייט פון אמעריקא געבוירענע און רוסלאנד און פוילען. און דער איינענער צייט, וואס ס'איז צופאלען געווארען דער יודישער קיבוץ אין נאנגאסאקי, וואו קרוב פון 2 הונדערט יודען זענען געבליבען בלויז אלס לעבעדיגע עדות די מצבות און קברים אויפ'ן יודישען בית־עלמין, און די שוהל מארוויסאמא וועלכע איז היינט פערמאכט, ווייל ס'איז קיין מנין נישטא, זענען אויסגע־וואקסען נייע יודישע ישובים אין יאקאהאמא, קאבע געצעהלטע יודען אין אסאקא, מאדזשי, נאגויא און טאקיא. אין 1918—1919 האט דער יודישער קיבוץ אין יאקאהאמא געצעהלט העכער ווי 500 יודען, און קאבע זענען געווען ביז 200 יודען א.ז.וו. סוף 1917 האט דער אמעריקאנער „האיאס" געגרינדעט אין יא־קאהאמא אין איינער פון די פרעכטיגסטע געביידעס נישט ווייט פון'ם ים א גרויסע יודישע עמיגראנטען־היים פאר די פיל טויזענדער יודישע דורכוואנדערער וועלכע האבען געהאט זייער וועג פון רוסלאנד און סיביר קיין אמעריקא דורך כינא און יאפאן. ביים עמיגראנטען־הויז פון „האיאס" איז געווען איינגע־ארדענט א שוהל צום דאווענען, א ביבליאטעק און לעזע־זאל, א קאנצערט־זאל, א גאסט־הויז, גרויסע ספעציעלע וואוינונגען פאר די צייטווייליגע דורכפאה־רער: דער „האיאס" האט אין יענע יאהרען אויס־געהאלטען א ספעציעלען שוחט, א גרויסע כשר'ע קיך קורסען אויף ענגליש און פארבערייטונגס קורסען פאר עמיגראנטען און עמיגראנטקעס. א טייל פון די דורכוואנדערער פלעגט אויסקומען צו זיצען ביים ערלעדיגען די פארמאליטעטען לאנגע חדשים און זייער

(ווייטער זעה 7־טע זייט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

רעגולאציעס, באנקראטעז
טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

מאקס יעקב שקאלניק, חיים וועלוו שקאלניק און ישעי' ברוך טייך וועלכע האבן געפירט א פערקויף פון מאנופאקטור סחורות אונטער דער פירמע „מאקס און חיים שקאלניק און קאמפ.‟ (פאלודניאווא 20) זענען ערקלערט געווארן פאר באנקראט. אויף די פראטעסטירטע וועקסלען זענען געווען נאטיצען פון רעגענט, אז דער אויסשטעלער איז „אומבעקאנט‟, דער אויסשטעלער איז „נישט קיין סוחר‟ א. א. וו. דאס געריכט האט די באנקראטירטע בעשלאסען צו ארעסטירען.

* * *

סטאניסלאוו וויניקיאטיס און קאמפ. שיך אויסארבייטונג אויף גלאווגא 52 איז ערקלערט געווארען פאר באנקראט. וויניקיאסטיס, און זאפיא קוויאטקאווסקא די פרוי פון באנקראטירטען אנטאני קוויאטקאווסקי האבען געבילדעט די פירמע, איינגעקויפט פאר 13,400 זל. לעדער אויף אויסצוארבייטען שיך און האבען באלד די סחורה פערקויפט מיט 52 פראצענט ביליגער, די וועקסלען האבען זיי אלע געלאזט צו פראטעסט. דאס געריכט האט בעשלאסען צו ארעסטירען וויניקאיטיסען.

הכנות צו די סיים-און סענאט-וואהלען
צוגרייטען די וועהלער-רשימות. — וואהלען-רעפעראט ביים מאגיסטראט — הויזבעזיצער דארפען אפגעמען פארמולארען און ביז שבת צוריקגעבען

(מ) אין צוזאמענהאנג מיט'ן בעשטימען די וואהלען צום סיים און סענאט, האט דער מאגיסטראט אויף דער צייט פון די וואהלען געשאפען א ספעציעלען וואהלען-רעפעראט, וועלכער וועט אין פערשטענדיגונג מיט דער אדמיניסטראטיווער מאכט זיך פערנעהמען מיט'ן צונויפשטעלען די וועהלער-רשימות. אלס לייטער פונ'ם רעפעראט זענען בעשטימט געווארען דער דירעקטאר פון דער שטאדט פערוואלטונג מ. קאלינאווסקי און דער לייטער פון שטאטישען קאנטראל-אמט ד"ר גראבאווסקי.

(מ) דער מאגיסטראט און די שטעטישע סטארראסטווע האבען ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג צו אלע הויזבעזיצער, זיי זאלען אין פערלויף פון היינט אפנעהמען אין די פאליציי-קאמיסאריאטען די גענטשפרעכענדע פארמולארען, אויספילען זיי און שפעטסטענס ביז שבת אפגעבען זיי.

די פארמולארען און אינסטרוקציעס וועלען היינט ארויסגעבען די פונקציאנארען פון וואהל-רעפעראט, וואס וועלען אמטירען אין די פערשידענע פאליציי-קאמיסאריאטען. די אויסגעפילטע פארמולארען וועלען דינען אלס מאטעריאל פאר די וועהלער-רשימות צום סיים און סענאט. פאר נישט אויספילען די פעראָרדנונג דראהט א שטראף.

* * *

(2) די שטעטישע סטאראסטווע האט זיך געווענדעט מיט א בריף צום מאגיסטראט, אז ער זאל צוטרעטען אויספיהרען זיינע פונקציעס, וואס זענען געמעצליך פאראויסגעזעהען אין צוזאמענהאנג מיט די פארשטעהענדע וואהלען.

דער מאגיסטראט דארף צוזאמענשטעלען די וועהלער-רשימות, פארבערייטען וואהל-לאקאלען, אויגעם צו שטימען, שרייב-מאטעריאלען א. אז. וו.

היינט הויבט אן די שטעטישע סטאראסטווע אייג צושטעלען די וואהל-ראיאנען אויף צו שטימען, בעת די וואהלען צום סיים און סענאט. אויפ'ן גרונד פון די הייזער-רשימות, וואס די סטאראסטווע האט באקומען פון די פאליציי-קאמיסאריאטען, וועט די איינטיילען לאדז אין 150 וואהל-ראיאנען, ד. ה. אויף אנ'ערך 50 וועניגער, ווי עס איז געווען, בעת די פאריגע וואהלען. ביז צום 9-טען ה. ח. וועלען שוין פעסטגעשטעלט ווערען די ראיאנען. דער צוזאמענשטעל פון די קאמיסיעס און די אדרעסען פון די רעקלאמאציע- און וואהל-ביוראָ.

געפעלשט וועקסלען, באנקראטירט, און
אנטלאפען קיין ארגענטינע

(2) אין סעפטעמבער 1928 איז צו בנימין רוזשקאזארא געקומען א גרופע סוחרים און איינגעקויפט א טראנספארט טריקאטאזש-סחורה פאר 2,300 זל. און בעצאהלט 20 פראצ. געלד און די רעשט מיט קונדישע וועקסלען. א צייט שפעטער האבען זיי ווידער איינגעקויפט א טראנספארט סחורה אויף די זעלבע בעדינגונגען.

ווען די וועקסלען זענען געווארען פעליג, זענען אלע וועקסלען געגאנגען צום פראטעסט און די „סוחרים‟ זענען אנטלאפען קיין אויסלאנד. די סוחרים האבען זיך אנגעגעבען פאר אברהם און לייב שיפער, פרוי פעסע שיפער און שלום פרידוואלד.

מיט א צייט צוריק איז פרוי שיפער און פרידוואלד צוריקגעקומען, מ'האט זיי ארעסטירט. ביי דע שיפערס זענען אנטלאפען קיין ארגענטינא. אויפן פראצעס האט זיך פרוי שיפער מודה געווען, אז זי האט געפעלשט די וועקסלען. פרידוואלד האט ערקלערט, אז ער האט געפעלשט די וועקסלען אויף דער פאָרערונג פון אברהם שיפער, זיין שאף. דאס געריכט האט פרוי שיפער בעשטראפט מיט א חודש ארעסט און פרידוואלדען אויף 3 חדשים און אפגעלעגט דאס אויספיהרען די שטראף אויף 2 יאהר.

פאנאראמע

קינא-"קאפיטאל"

היינט און פאלגענדע טעג!

דאס ליד פון די נאטור-כחות

גרויסע דראמע, געבויט אויף די פערבונגע און שטארקע איבערלעבענישען פון די „טרעמפס‟. די שעהנע מעקסיקאנערין

LUPE VELEZ

טרעט אויף אין א ריי'ה האַ'ציגע, סענטימענטאלע לידער. א כאר זינגט דאס בעריהמטע „ליד פון די וועלף‟. אין די איבריגע הויפטראלן

GARY COOPER

און דער נישט-פערגעסענער

LOUIS WOLHEIM

אנהויב 5.30 נאכמ. שבת און זונטאג 2 נאכמ.

2 מאל חתונה-געהאט

(2) אין קרייז-געריכט איז פארגעקומען א פראַצעס פון מאריאנא ווישנעווסקא, וועלכע איז בעשולדיגט געווארען אין צוויי מאל חתונה-האבען. אין יאהר 1915 האט מאריאנא פאיאנק חתונה געהאט מיט ווישנעווסקי. נאכ'ן אפלעבען א געוויסע צייט צוזאמען זענען זיי זיך פונאנדערגעגאנגען. אין יאהר 1920 האט מאריאנא ווישנעווסקא נאכאמאל חתונה געהאט מיט א געוויסען ושעטעלסקי, הגם זי איז שוין געווען פערהייראט. צו די חתונה-אקטען האט זי פארגעשטעלט א מעטריקע פון איהר א בלינדער שוועסטער, א מייחעל.

היינטיגעס יאהר איז דער ענין אויפגעקלערט געווארען און די פראקוראטור האט געגען ווישנעווסקא פערפיהרט א פראצעס. אין געריכט האט זיך ווישנעווסקא פערטיידיגט, אז זי האט זיך נישט געקענט איינלעבען מיט איהר ערשטען מאן, מיט וועלכען זי האט נישט געהאט קיין קינדער און איז זיך מיט איהם פונאנדערגעגאנגען פרידליך.

דאס געריכט האט איהר פער'משפט אויף 4 חדשים טורמע און אפגעלעגט דאס אויספיהרען די שטראף אויף 3 יאהר.

דעזערציע און כאבאר
נעכטיגער פראצעס

(2) אברהם שלמה טאנדראווסקי איז בעשולדיגט געווארען, אז בעת'ן קריג האט ער דעזערטירט פון פאלק, וועלכע איז דאן געשטאנען אין פלאצק און, אז שפעטער האט ער געוואלט איבערקויפען א בעַאמטען אין שעראדז. אז ער זאל איינשרייבען אין זיינע עוועדענץ-ביכער, אז ער האט נארמאל אפגעדינט אין מיליטער. טאנדראווסקי איז אנטלאפען קיין אויסלאנד, וואו ער איז אפגעווען פון יאהר 1929. ווען ער איז צוריקגעקומען קיין פוילען איז ער ארעסטירט געווארען. א פאר חדשים פאר זיין צוריקקומען קיין פוילען האט טאנדראווסקים קוזין קלמן, פארגעשלאגען דורכ'ן סערזשאנט באגאטש א בעַאמטען, וואס האט געארבייט אין שעראדזער פ.ק.או. 300 זל. פאר פעלשען די עווידענץ-ביכער. דער בעַאמטער, האט כלומרשט מסכים געווען דערויף, האט צוגענומען דאס געלד און האט דאן וועגען דעם מיטגעטיילט זיינע פארגעזעצטע. באגאטש און טאנדראווסקי זענען ארעסטירט געווארען. באגאטש איז פער'משפט געוואען אויף 15 חדשים טורמע. נעכטען איז פארגעקומען טאנדראווסקים פראצעס.

דאס געריכט האט איהם פער'משפט אויף 8 חדשים פאר פרובען איבערקויפען א בעאמטען און אויף 15 חדשים פאר דעזערציע, צוזאמען אויף 15 חדשים טורמע.

זאל פילהארמאניע
נא-רמאוויטשא 20.

די לעצטע גאסטראלען-וואך פון דער

ווילנער טרופע

יאר XV   אנס. מ. מזאה.   יאר XV

היינט, מיטוואך, דעם 3-טען סעפטעמבער, 8.45 אוונט, צום 13-טען מאל!

„דער גולם‟

מארגען, דאנערשטאג, דעם 4-טען סעפטעמבער, 8.45 אוונט

„קדוש השם‟

פערזענליכעס

(פ) דער לאדזער וואוועדע יאשטשאלט איז נעכטען צוריקגעקומען קיין לאדז און האט איבערגענומען זיין אמט.

אפטייקען
היינטיגע נאכט דיזשורען

(פ) אנטאנאנעוויטש (פאביאניצקא 50), מארזשינסקי (פיעטריקאווער 164), סאקאלעוויטש (פשעיאזד 19), רעמבעליאנסקי (אנדזשעיא 28), זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25), קאספערקעוויטש (זגערזשער 54), טראוקאווסקי (בושעשינער 56).

א נייער רעקארד פון א לאדזער

(פ) א געוויסער לאנצמאן האט זיך מתנא געווען אויף די לעצטע רעקארדען פון די שרייבען און האט אנגעשריבען אויף א פאסט-קארטעל ניינהונדערט דריי און פערציג ווערטער. ווען א געוויסער אלנער האט אנגעשריבען 4,906 ווערטער אויף א פאסט קארטעל און האט אזוי ארום איהם בעזיגט, האט לאנצמאן (סקווערנא 10) זיך אנגעשטרענגט און האט אנגעשריבען צוויי נאוועלען פון קראשעווסקי אויף פוילישע, וואס ענטהאלטען 5004 ווערטער.

ביז איצט איז עס דער גרעסטער דערגרייכטער רעקארד פון דעם מין

סעפטעמבער
זון-אויפגאנג 4.42
זון-אונטערגאנג 6.31

מיטוואך
3
י'
אלול תר"ץ

רעגיסטראציע פון יאהר-גאנג 1912

מאנטאג, דעם 1-טן האט זיך אנגעהויבן די רעגיסטראציע פון די געבוירענע אין 1912 י. וועלכע וואוינען אין לאדז. די רעגיסטראציע וועט פארקומען אין דער פאליצייאיש-מיליטערישער אפטיילונג ביים מאגיסטראט (פיעטרקאווער 212) און וועט פארקומען יעדען טאג פון 8 ביז 3 בייטאג.

היינט מיטוואך דעם 3 סעפטעמבער דארפן זיך רעגיסטרירען די געבוירענע אין 1912 יאהר וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 1 פאליציי-קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף

MNOPRS

און די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 7 קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף

LŁMNOP

ביים רעגיסטרירען זיך דארף מען מיטברענגען א פאס, א מעטריקע אדער אן אנדער דאקומענט; א שול-צייגניש. הענדווערקער דארפען אויך צושטעלען א צעך-צייגניש.

פערזאנען, וואס קענען נישט בעווייזען זייער אנגעהעריגקייט צו א פרעמדער מלוכה מוזען זיך אויך רעגיסטרירען.

* * *

(ק) נעכטען האט דאס שול-קוראטאריום פאראנדערגעשיקט אין די מיטעל-שולען א ציקולאר וועגען דער רעגיסטראציע. לויט א פערשטענדיגונג מיט'ן מיליטער-שעף בוירא איז פעסטגעשטעלט געוואָרן, אז די שילער וועלען רעגיסטרירט ווערען 2 מאל א וואך: מיטוואך פון 4 ביז 8 אין אוונט און שבת פון 4 ביז זיבען אוונט.

שטאט-סטאראסטע בעזוכט דעם דייטשען קאנסולאט
און דריקט אויס זיין בעדויערן צוליב די זונטאגדיגע געשעהענישען

(2) אין צוזאמענהאנג מיט די זונטאגדיגע געשעהענישען פאר'ן דייטשען קאנסולאט איז נעכטען ארום 2 א זייגער דער שטעטישער סטאראסטע היכראלעוויטש געקומען אין דייטשען קאנסולאט צוליב דעם, וואס דער דייטשער קאנסול איז נישטא אין לאדז איז דער סטאראסטע אויפגענומען געווארען דורכ'ן סעקרעטאר פון קאנסול. דער שטעטישער סטאראסטע האט אין זיין נאמען און אין נאמען פון לאדזער וואיעוואדע אויסגעדריקט זיין בעדויערן צוליב די פארגעקומענע געשעהענישען און האט פערזיכערט, אז די מאכט וועט אויסזוכען די שולדיגע און וועט זיי בעשטראפען.

אנגעהויבען למודים אין די שולן

(2) נעכטען האט זיך אין אלע שולען אנגעהויבען דער נייער שול-יאהר. פאר די שילער זענען איינגעארדענט געווארען פייערליכע תפלות און ארום 11 א זייגער אינדערפריה זענען זיי אפגעלאזט געווארען אהיים.

היינט וועלען זיך אנהויבען די אייגענטליכע למודים.

מען פעררוכט שוין די טראטוארען

(2) נעכטען האט דער מאגיסטראט אנגעהויבען צו פעררוכטען די טראטוארען אויף דער פעטריקאווער גאס. די ארבייטען האבען זיך אנגעהויבען אויף דער פאלודניאווא און זאכאדניא און וועלען זיך ציהען ארויף ביז פשעיאזד—אנדזשעיא. די טראטוארען פון נאוראט ביז פשעיאזד און פון פרייהייטספלאץ ביז זאכאדניא זענען פעררוכט געווארען פאריאהרען.

די ארבייטען וועלען דויערן דעם גאנצען סעפטעמבער און וועלען אויסגעפיהרט ווערען אויפ'ן חשבון פון די ווירטשאפט, ביי וועלכע דער מאגיסטראט וועט די קאסטען איינקאסירען אויף אנעקזעקוציע אופן.

שטייערען-ענינים

(פ) נעכטען האבען די שאצונגס-קאמיסיעס אנגעהויבען די ארבייטען איבער דער אויסמעסטונג פון הכנסה-שטייער פאר'ן יאהר 1930.

היט אייערע קינדער!

(פ) אויף קלינסקא 21 האט זיך דאס 4-יאהריגע קינד פון עלטער פאלא פלייבענדיג אליין אין שטוב אריינגעפאלען אין א באליע מיט הייסען קראכמאל. אויף איהר געשרייען זענען אנגעקומען די עלטערן און די אויסגעברענטע אנ'אפגעבריהטע. מאנאטאוויע האט איהר ערשטע הילף.

„לאָדזער פּראָוואָקאַטאָרען"

די געשיכטע פון טרויעריג־בעריהמטען לאָדזער פּראָוואָקאַטאָר נח

(המשך).

נחיל האט נישט געשאָנעוועט און נישט געוואָלט קיינעם. שוין פון לאַנג איז ער געווען שמאַרץ אין פּעס אויף איינעם א חסידישן ייד, גבאי אין ראַספּושער שטיבל, וועלכער האט נחילן אין די אמאָליגע יאָרן נישט איינמאָל אַרויסגעוואָרפן פון שטיבל און איהם דערלאַנגט קלעפּ צוליב די פאַרשידענע שפּיצלעך, וואָס נחיל האט אָנגעטאָן. קיינער האט זיך אָבער נישט געריכט, אז נחיל׳ס חוצפה וועט דערגעהן אזוי ווייט, אז ער וועט זיך טשעפּען צו אַן עלטערן, חסידישן ייד און וועט איהם וועלען איינזעצן, אז דער דאָזיגער ייד איז א סאָציאַליסט. נח און זיין איבערעכענטקייט און אונפערשעמטקייט איז אָבער אויף וואָלף פּעהיג געווען און האט זיין אונפערשעמטקייט אויך אַרויסגעוויזן בנוגע דעם עלטערן ר׳ שמחה.

שמחה האט געהאַנדעלט מיט שמאַטעס, אפשר ווי מען רופט דאס. איינמאָל איז צו שמחה׳ן געקומען א שייגעץ און ערקלערט, אז ער האט צו פערקויפן 2 באַלען שמאַטעס. שמחה האט נישט געוואָלט קויפן ביי דעם אומבעקאַנטן די סחורה, ווייל ער האט געהאַט א חשד, אז די סחורה שטאַמט פון א גנבה. דער קריסט האט זיך אָבער שטאַרק פערליידיגט און געוויזן פערשידענע רעכענונגען און דאָקומענטן, וועלכע האָבען בעוויזען אז דער קריסט האַנדעלט טאַקע מיט שמאַטעס וואָס ער קויפט אויף ביי די שמאַטע־קלויבערס. שמחה איז דעמאָלט איינגעגאַנגען צו קויפן די צוויי באַלען סחורה, מען איז פערטיג געוואָרן מיטן פּרייז און דער סוחר האט אָפּגעשיקט די סחורה.

דאס איז געווען א פרייטאָג׳דיגען טאָג, נאָכמיטאָג. און שמחה איז אַרויסגעפאָרן אויף זומער־וואוינונג קיין אנדזשעיעוו צו זיין פרוי און קינדער. פרייטאָג אַרום 1 א זייגער ביינאַכט זענען די לאָקאַטאָרן פון א הויז אויף וואָלבאָרסקאַ גאַס אויפגעוועקט געוואָרן דורך א שטאַרקן טומל. ס׳האָט זיך אַרויסגעשטעלט, דאס גאַנצע הויז איז אַרומגעשטעלט געווען מיט פּאָליציי און אז נחיל וואָס איז געקומען אַרויספירן א רעוויזיע און דווקא אין שפּיכלער וואו שמחה ר׳. האט געהאַלטן זיין סחורה, אזוי ווי דער שפּיכלער איז געווען פערשלאָסן און ביי שמחה׳ן אין שטוב איז קיינער נישט געווען, האט נחיל בעפוילן אויפצוברעכן דווקא א יידישן שלאָסער, וועלכער זאָל עפענען דעם שפּיכלער. נחיל האט אויך נישט פערגעסן ביים אריינגאַנג אין שפּיכלער מיטצונעהמען 2 חסידישע יידען, שכנים פון ר׳ שמחה׳ן, אז זיי זאָלען מיט איהם אריינגעהן און אנוועזנד זיין ביים אדה־כפּרהען די רעוויזיע.

מ׳האט געעפענט דעם שפּיכלער און נחיל האט אנגעהויבן צו זוכען. אויסגעריסן יעדען באַלען בעזונדער און געמאַכט א תל פון דער סחורה, אזוי איז ער געגאַנגען פון איין זאַק צום צווייטן ביז ער איז צוגעקומען צו די צוויי זעק וואָס שמחה האט דעמזעלבען פרייטאָג געקויפט ביי דעם קריסטליכען הענדלער, ווי נאָר ער האט אויסגעריסן די זעק און פונאַנדערגעוואָרפען די סחורה האט זיך פון דאָרט א שאָט געטאָן פּראָקלאַמאַציעס פון פערשידענע אינהאַלט, אין פערשידענע שפּראַכען. נחיל האט געמאַכט דעם אנשטעל ווי ער וואָלט געפונען א כשר׳ע מציאה, ווי ער וואָלט געמאַכט א געוואַלדיגע ענטדעקונג, ובאלה האט ער געהייסען אלע צוזאַמען מיטנעהמען מיט זיך און אויך געהייסען די צוויי יידען וואָס ער האט מיטגענומען אלס עדות, די זאָלען זיין אנוועזנד בעת דער רעוויזיע, אז זיי זאָלען מיט איהם מיטגעהן, אין דער פּאָליציי איז צוזאַמענגעשטעלט געוואָרן א פּראָטאָקאָל מיט 2 עדות־בעשטעטיגונגען, אז אין דער סחורה פון שמחה ר׳. האט מען געפונען פערשידענע פּראָקלאַמאַציעס. נאָך אין דערזעלבער נאַכט איז שמחה ר׳. אַרעסטירט געוואָרן אין אנדזשעיעוו און געבראַכט געוואָרן קיין לאָדז. שמחה פערשטעהט זיך האט נישט געוואוסט פון וואָס צו זאָגען. ער האט בעקומען שרעקליך געשלאָגען, אז ער זאָל אויסזאָגען ווער ס׳האט צו איהם געבראַכט די פּראָקלאַמאַציעס און ווי פיל ער האט פאַר דעם מאַגאַזינירען בעקומען געצאָהלט. שמחה האט געהאַלטען אין איין טענה׳ן אז ער האט די סחורה געקויפט ביי א הענדלער און אויך אנגעוויזען זיין אדרעס. יענער האט טאַקע נישט געלייקענט, אז ער האט שמחה׳ן פערקויפט סחורה, אָבער בשום אופן נישט קיין פּראָקלאַמאַציעס.

דערווייל איז אין די חסיד׳ישע קרייזען געוואָרן א קאָך, ס׳האָבען זיך אנגעהויבען אינטערוועניצעס און שתדלנות. ס׳איז אָבער נישט געווען קיין שום עצה, און פּראָטאָקאָל איז געווען שוואַרץ אויף ווייס מיט עדות־זאָגען פון 2 יידען אז ביי שמחה ר׳. אין שפּיכלער האט מען געפונען אין די סחורות א גרויסע צאָל פּראָקלאַמאַציעס. שמחה איז דערווייל געזעסען אין טורמע אויף מלשנה גאַס. דאַן האט זיך גענומען צו דער שתדלנות וועגען שמחה׳ן דער לאָדזער רב מייזעל, וועלכער האט געהאַט דעם מוט צו זאָגען דעם זשאַנדאַרמעריע נאַטשאַלניק, אז ער איז חושד, אז דאס האט נחיל געמאַכט קאָנשאַכטען מיט דעם קריסטליכען שמאַטע־סוחר און שמחה׳ן אנגעטאָן א ממזר־בלבול, ס׳ווערט אים. אז דער נאַטשאַלניק איז געווען זיכער אין דעם, אָבער פאַר דער פּאָליציי איז נישט געווען גינסטיג נאָך צו ליקווידירען די אַפערע נח, ווייל דעם ציל, צו וועלכען זיי האָבען געשטרעבט האָבען זיי דערגרייכט, נח האט אנגעמאַכט א מהומה אין דער שטאָט. דער נאַטשאַלניק האט דעריבער נישט געוואָלט נאָכגעבען, אז דער רב איז געווען גערעכט און שמחה׳ן ווייטער געהאַלטען אין טורמע.

י. דאַן.

(המשך קומט).

יודישע פרוי משומדת—אין נעץ פון א מאַן אַנ׳אַלפאַנס

איהר „אינטעליגענטישקייט" האט איהר געבראַכט צו שמד און חתונה מיט א קריסטליכען בעאַמטען, – דער בעאַמטער ברענגט די יונגע פרוי קיין לאָדז און מאַכט איהר פאַר אַ „מוהמע" פון א פרעהליך הייזעל און פאַר אַ גאַסען־פרוי. – זי קאָן נישט אויסהאַלטען די צרות און שאַנד און שרייבט אַ וועה־בריף צום פאַטער. – דער פאַטער קומט קיין לאָדז און ווערט מערדערליך צושלאָגען פון אַלפאַנסען

(—ן) נעכטען איז דערפאַריה, אין די פּאָגאָטאָוויע אַרויסגעהאַלפען געוואָרן אויף וואַלטשאַנסקאַ גאַס, וואו דער דאָקטאָר האט געהאַט צו ערטיילען הילף און באַנדאַזשירען די וואונדען פון א געוויסען מרדכי קאַרמעל פון שטעטל סאַנדאָמיערז.

דער פערוואונדעטער ייד האט געבעטען, אז די קאַרעטקע פון פּאָגאָטאָוויע זאָל איהם מיטנעהמען ביז דעם אַרט, וואו ער איז געלעגען, ווייל ער האט מורא אז מ׳וועט איהם נאָך דערהרג׳ענען. דער ייד איז נעפאַלען געוואָרן דורך א חברה „אַלפאַנסען", וועלכע האָבען איהם מורא׳דיג צושלאָגען, די מ׳בה פונ׳ם אַפּפאַל איז פאַלגענדע:

מרדכי קאַרמעל וואוינט אין סאַנדאָמיערז. ער איז א הפלאה־מעקלער און זיך מפרנס געווען מיט זיינע דריי קינדער, די עלטסטע פון זיינע קינדער, א טאָכטער איז געווען א גאַנץ געראָטענע. אָבער ווי ס׳פירט זיך גאַנץ אָפט אין קליינע שטעטלעך, איז צירל, ווען זי איז אויסגעוואַקסען געוואָרן א גאַנצע „אינטעליגענטקע". זי האט אנגעהויבען צו געהען מיט זי חיל, צו חברן זיך מיט הערמען זי ווהל, ביז — מען איז געקומען אנזאָגען ר׳ מרדכי׳ן, אז זיין צירל איז עפּעס צופיל חבר מיט א באַהן־בעאַמטען פון סאַנדאָמיערז, וועלכער האט אגב גע׳שמד׳ט פאַר א גרויסען לעבעדיג.

מרדכי מיט זיין ווייב פייגע האָבען צירלען מיט אלע מעגליכקייטען אָפּגעהאַלטען פון צו טרעפען זיך מיט דעם בעאַמטען, צירל האט אָבער אייגענטליך עדע געלעגענהייט אויסגענוצט די עלטערן און זיך צו טרעפען מיט דעם שייגעץ.

ס׳האָבען שפּעטער נישט געהאָלפען קיין גוטע און נישט קיין בייזע ווערטער, צירל איז געווען פערליבט אין דעם באַהן־בעאַמטען. ס׳האט נישט לאַנג געדויערט — דאס איז געווען מיט 2 יאָהר צוריק — איז צירל אנטלאָפען אוועק פון דער היים און געוואוינט מיט איהר געליבטען טאַקע אין דעם זעלבען שטעטל מעלי צו דער גרעסטער חרפּה פון איהר משפּחה. זי האט אויך נישט געמאַכט קיין סוד, אז זי גרייט זיך צום שמד און וועט חתונה האָבען מיט איהר געליבטען, מיט צוויי חדשים שפּעטער איז שוין געוואָרן קלאָר, אז צירל האט זיך געשמד׳ט און חתונה געהאַט. די עלטערן האָבען זיך געריסען קריעה, געזעסען שבעה און פערלייקענט צירלען אלס זייער א קינד.

צירל האט אָבער געהאַט גרויסע צרות אויסצושטעהן אין שטעטל, ווי נאָר זי האט זיך בעוויזען אין גאַס, האט מען איהר נאָכגעיאָגט מיט די פינגער, בעוואַרפען מיט שטיינער און אנגעטאָן אלערליי שפּיצלעך, זי האט דעריבער געבעט׳ן איהר נייעם מאַן, אז זיי זאָלען זיך איבערציהען אין א גרויסער שטאָט אריין, וואו קיינער קען זיי נישט.

דער בעאַמטער האט זיך אנגעהויבען בעמיהען ביי זיין העכערער מאַכט, אז מען זאָל איהם איבערפיהרען אויף דינסט קיין לאָדז, דערביי האט ער אנגעגעבען די מאָטיוון, וואָס צווינגען צו בעטען אַריבערוואַרפען, און זיין בקשה איז בעריקזיכטיגט געוואָרען און מיט אנדערהאַלבען יאָהר צוריק איז צירל מיט איהר מאַן געקומען קיין לאָדז.

דער בעאַמטער האט זיך אין לאָדז בעקענט מיט קיין נישט־איבעריג שעהנער געזעלשאַפט, זיין יודישקע האט ער פערנאַכלעסיגט און זעהר אָפט געשלאָגען. צו דעם האט דער בעאַמטער געבראַכט פיל געלד. ער איז דעריבער בעגאַנגען מיספּראַכען אויף זיין אַמט ביי וואָס מ׳האט איהם אריינגעזעצט אין טורמע, וואו ער איז אָפּגעזעסען 6 חדשים.

אין דער דאָזיגער צייט האט טשעסלאַוואַ — צירל געליטען שרעקליכע צרות, זי האט נישט געהאַט מיט וואָס דעם טאָג איבערצולעבען, וואו דעם קאָפּ אנידערצולעגען, אחוץ פערשטעהט זיך האט זי נישט געשריבען און דגם די עלטערן האָבען געוואוסט, אז זי געפינט זיך אין לאָדז, האָבען די זיך מיט איהר גאָרנישט אינטערעסירט.

דערווייל זענען פאַריבער די זעקס חדשים און דער בעאַמטער איז אַרויס פון טורמע, דאָרט איז ער ערשט געוואָרן דער ריכטיגער „פויגעל", זיינע חברים זענען געוואָרן בלויז גנבים און אַלפאַנסען, זיין פרוי איז איהם אנגעגאַנגען ווי דער נעכטיגער טאָג, ביז צום סוף מיט עטליכע וואָכען צוריק האט ער אָפען ערקלערט זיין טשעסלאַוואַ אז ער עפענט שותפות מיט נאָך איינעם א „פרעהליך הייזעל" אויף וואַלטשאַנסקאַ גאַס און זי טשעסלאַוואַ, וועט מוזען דאָרט זיין די מוהמע.

צירעלע האט זיך געוועהרט מיט אלע כחות, אָבער זי איז געצוואונגען געוואָרען צו שפּיעלען די ראָל פון דער מוהמע און ביי א געלעגענהייט זיך אליין צו פערקויפען, דער כוס פון צרות איז ביי איהר איבערפולט געוואָרען, זי האט שוין מעהר נישט געקענט אויסהאַלטען און אויסגעשריבען צו די עלטערן, אז זי וועט שוין זיין גוט און פרום, נאָר זי בעט מ׳זאָל זי ראַטעווען, ווייל אנדערש וועט זי זיך דאס לעבען נעהמען.

ווען די עלטערן האָבען דערהאַלטען דעם בריף, האט ר׳ מרדכי גאָרנישט געוואָלט ווייסען דערפון, זיין פרוי האט איהם אָבער צוגערעדט, אז ער זאָל פאָהרען קיין לאָדז זעהען וואָס דאָרט קומט פאָר, און נעכטען איז מרדכי געקומען קיין לאָדז, און נישט ווייסענדיג פון גאָרנישט איז ער אוועק אויף אנגעוויזענעם אדרעס אויף וואַלטשאַנסקאַ, דאָרט זענען איהם בעפאַלען „זיין איידעם" מיט דעם שותף און איהם אזוי מערדערליך צושלאָגען.

ווי מיר דערוויסען זיך איז צירעלע גלייך נאָכ׳ן געשעהעניש אנטלאָפען פון איהר מאַנ׳ס הויז און האט בעשלאָסען פאַר יעדען פּרייז זיך צוריקצוקעהרען צו איהרע עלטערן.

רעזולטאַט פון די שטאָט־ראַט־וואַהלען אין פּינסק

פּינסק, 2 (טעלעפאָניש).

היינט זענען בעקאַנט געוואָרען די רעזולטאַטען פון די שטאָטראַט־וואַהלען, וואָס זענען פאָרגעקומען דעם פאָרגאַנגענעם זונטאָג, די אַגיטאַציע איז געווען זעהר אַ שאַרפע. אין די בעטייליגונג צו די וואַהלען איז געווען זעהר אַ גרויסע — כמעט 90 פּראָצענט פון די וואַהל־בערעכטיגטע האָבען זיך בעטייליגט אין די וואַהלען. די רעזולטאַטען זענען פאָלגענדע: יודישער בלאָק — 8 מאַנדאַטען (פריהער 11), האַנדווערקער — 1, „בונד" — 3 (פריהער 3), לינקע „פּועלי־ציון" — 3 (פריהער 2), רעכטע פּועלי־ציון — 3 (פריהער 2), אַרבייטער סאָלידאַריטעט (לינקע) — 1, פּוילישע ליסטע סאַנאַציע — 9 און רוסען — 3 מאַנדאַטען.

אַראַבישער ענטפער אויף ווייצמאַנס רעדע

וועגען א בי־נאַציאָנאַלע מלוכה אין ארץ־ישראל

ירושלים, 2 (יט"א טעלעגראַפיש).

ענטפערענדיג אויף דער רעדע, וואָס פּראָפ. ווייצמאַן האט געהאַלטען אויף דער זיצונג פון ציוניסטישען אַקציאָנס־קאָמיטעט וועגען אַ בי־נאַציאָנאַלען שטאַט אין א"י, שרייבט „פּאַלעסטיין", ווייצמאַן האט אין זיין רעדע געזאָגט, אַז א"י דאַרף ווערען אַ יודיש־אַראַבישער שטאַט. ער האט אָבער א טעות, א"י איז אַן אַראַבישע מלוכה און נישט קיין בי־שטאַט. די ציוניסטען מוזען עס פערשטעהן, אויב נישט וועלען זיי האָבען אַ הורכפּאַל.

Dr. J. Polakow
קינדער־קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
און האט זיך איבערגעצויגען אויף
פּיעטריקאָווער 109 צווישען שטאָס פּרזעג.
טעל. 189-75.

די רענאָמירטע ערציהונגס־אַנשטאַלט
פון
7־קלאַסיגע שולע און פרעבלשולע
קאַצענעלזאָן־נאַחומאָב
8 נאַר לודקאַ 8 (צווישען נאַוואָמיעסקאַ און ווסכאָדניאַ)
טעלעפאָן 177-01 (פון 11 ביז 2)
קינדער אין שול־צוואַנג עלטער ד. ה. פון 7 ביז 15 יאָהר ווערען אַ גענומען אין די קלאַסען: A, B, C, I, II, III, IV
אין פאָרבערייטונגס־קלאַס A° ווערען אנגענומען ענטוויקעלטע קינדער פון $5^{1}/_{2}$-7 יאָהר. אין די פרעבל־שולע (שפּיל־שולע) קינדער פון 3-7 י.
חוץ דעם אַלגעמיינעם שול־פּראָגראַם, קענען די עקסטראַקסישע קינדער גענישען פון באַכמיטאַג־חדר וואו ס׳ווירד געלערנט גרונדליך אַלע למודי־קודש, דהיינו: חומש, רש"י, נ"ך, גמרא, ותוספות דורך מלמדים־ספּעציאַליסטען אונטער דער פּערזענליכער השגחה און הנהלה פון בעוואוסטען למדן ר׳ יעקב בנימין קאַצענעלזאָן
בעמ.: די צאָהל שעה׳ען, ווי אויך מלמדים פאַר למודי־קודש זענען היי־יאָהר בעדייטענד פערגרעסערט.
פאַר פּויזש שוואַכע קינדער, ווי אויך פאַר אונבעמיטעלטע ענזיטטירט
נאָכמיטאָג שולע
נאָכמיטאָג חדר
ביז 50% בילינער
נאָכמיטאָג
פ עבלשולע

אכטונג בעקער־מייסטער־מיטגלידער!
היינט, מיטוואָך, דעם 3/9 פּינקטליך 7 אָווענד קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל
א זעהר וויכטיגע
פערזאַמלונג
אויף דער טאָג־אָרדנונג שטעהען זעהר וויכטיגע פאַך־פראַגען. צוליב די וויכטיגע פאַך־פראַגען פון טאָג־אָרדנונג מוזען אַלע מיטגלידער אונבעדינגט אויף דער פערזאַמלונג ערשיינען.
די פערוואַלטונג.

„תומכי אורחים"
פּאַמאַרסקאַ 18
מאַכט בעקאַנט, דאָס די איינגעשריבענע פאַר אָרימע בכבודע צו עסען אין קיך קומט פאַר יעדען דאָנערשטאָג פון 6 ביז 8 אָווענד.
די גבאים פון שטיבלעך און בתי תפלות, וועלכע ווילען צעטלען פאַר אורחים אויף שבתים צו עסען, דאַרפען צו שיקען אין קאַנצעלאַריע פון פאַראיין יעדען פרייטאָג פון 11 ביז 1 מיטאָג.
די פערוואַלטונג.

דער יודישער האנדווערקער

וועכענטליכע אפטיילונג געווידמעט דער יודישער פראדוקטיווער ארבייט

ערב דעם האנדווערקער-קאנגרעס

א רייה אקטועלע ענינים

אנהייב אקטאבער וועט אין ווארשא פארקומען דער צווייטער צוזאמענפאהר פון די האנדווערקער קאמערן אין פוילען. דער ערשטער קאנגרעס איז מיט עטליכע חדשים צוריק פארגעקומען אין לאדז. דאן זענען אנגענומען געווארן א רייה וויכטיגע בעשלוסען, וואס זענען שוין טיילווייז אדורכגעפיהרט געווארן אין לעבען. דער איצטיגער קאנגרעס אין ווארשא וועט געפיהרט ווערען אונטער'ן פארזיץ פון האנדעלס־מיניסטער קוויאטקאווסקי און וועט טראגען א פיל ברייטערען כאראקטער. ס'וועלען בעהאנדעלט ווערען א רייה וויכטיגע האנדווערקער־פראגען פון אלגעמיינער נאטור און ס'וועלען אנגענומען ווערען רעזעדירענדע בעשלוסען; די צוזאמענפאהרען פון די האנדווערקער־קאמערן זענען א נייעס ביי אונז און זיי קענען ווערען דער טאן געבער אין האנדווערקער לעבען, זיי קענען איינפיהרען פיל בעשטימונגען וואס זאלען שטארקען די פאזיציע פון האנדווערקערטום און האנדווערקער־יחיד.

און צוזאמענהאנג דערמיט ווילען מיר בעריהרען איניגע פראגען, וואס דארפען ארויסגערוקט ווערען אויפ'ן קומענדיגען קאנגרעס און דארט געפינען זייער פאזיטיווע לעזונג.

די פראגע וועגען

פערגרעסערן דעם עקספארט

פערנעמט שטענדיג די אויפמערקזאמקייט פון די טוער אויפ'ן ווירטשאפטליכען געביט. דאס האנדווערק אין פוילען איז אין דער הינזיכט געווען שטארק פערנאכלעסיגט און האט זיך אלע מאל בעגרעניצט מיט עקספארטירען פון ווארשא, לאדז און בושעושין. די דאזיגע ערטער זענען אויך איצט אין דער מעגליכקייט צו עקספארטירען מעהרערע אויסארבייטונגען קיין אויסלאנד, בפרט קאנפעקציע, וועש, גאלאנטעריע און שיך. דער קאנפעקציע־עקספארט, בפרט פון בושעושין טרעפט אן א שטארקע קאנקורענץ מצד דייטשלאנד, ער ווערט אבער טראץ דעם יעדען יאהר פערגרעסערט און איז געשטיגען אין פאריגען יאהר אויף 14.1 מיליאן אנשטאט 7.9 מיליאן אין י. 1928.

ספעציעל גוטע אויסזיכטען האט דער עקספארט פון שיך, וואס ווערען ביי אונז אין פוילען מייסטענס אויסגעארבייט מיט דער האנד און נישט מעכאניש. די טעג האט צווישען די מיניסטעריאל־קאמיסיע פאר שטיצען דעם עקספארט בעשלאסען צו מאכען א רייה הנחות ספעציעל פאר'ן שיך־עקספארט; אומקערען דעם אומזאץ־שטייער, קרעדיט־דיפערענצען, צוריקגעבען דעם צאל וואס איז איינקאסירט געווארען ביים אריינברענגען קיין פוילען די רויה מאטעריאלען, וואס ווערען איצט ארויסגעפיהרט אלס פערטיגע ארטיקלען און פארטיעס נישט ווייניגער ווי 100 קילאגראם א. א. וו.

די דאזיגע הנחות וועלען האבען א זעהר וויכטיגע בעדייטונג פאר דער ענטוויקלונג פון דער שוך־פראדוקציע אין פוילען און וועט פערשטארקען די עקספארט־מעגליכקייטען.

פון די האנדווערקער אויסארבייטונגען זענען אויך געאייגענט פאר'ן עקספארט פערשידענע טריקאטאזש אויסארבייטונגען וואס ווערען אויסגעארבייט דורך די מאלופניקעס אין לאדז—בושושינער קרייז און — לעדער־גאלאנטעריע וואס קען עקספארטירט ווערען אין די באלטישע קאנטען קיין רומעניען, יוגאסלאוויען און אויפ'ן נאהענטען מזרח.

דער צוזאמענפאהר פון די האנדווערקער־קאמערן וואס וועט פארקומען אין הערבסט אין ווארשא אונטער'ן פארזיץ פון האנדעלס־מיניסטער קוויאטקאווסקי וועט זיך דארפען פערנעמען מיט דער פראגע ווי אזוי צו פערברייטערען די מעגליכקייטען פאר'ן עקספארט פון האנדווערקער־אויסארבייטונגען.

* * *

ווי מיר האבען שוין בשעתו מיטגעטיילט האט די רעגירונג בעשטימט

קרעדיטען פאר די האנדווערקער

אין די דאזיגע קרעדיטען פערטיילט דורך דער באנק גאספאדארסטווא קראיאווגא פאר די קאמונאלע שפארקאסעס, וועלכע האבען די קרעדיטען שוין ווייטער פערטיילט פאר די האנדווערקער יחידים.

פאר דער לאדזער וואיעוואדסטווע איז בעשטימט געווארען 500 טויזענד זלאטעס, איצט הויבען אן אנקומען בעריכטען וועגען דעם פערטיילען פון די הלוואות און ס'שטעלט זיך ארויס, אז די דאזיגע הלוואות, און ס'שטעלט זיך ארויס, אז די דאזיגע קרעדיטען זענען אזוי נישטיג, אז זיי קענען נישט נאר נישט פערגרעסערן, אדער פערשטארקען דעם אומזאץ פון דער אונטערנעמונג, נאר אפט דעקען זיי נישט אפילו די וואך־קאנסומציע פונ'ם האנדווערקער־ווארשטאט. דערצו זענען פיל האנדווערקער בכלל אויסגעמיטען געווארען ביים פערטיילען די הלוואות, דאס איז פארגעקומען צוליב דעם וואס די קרעדיטען זענען אין פיל פאלען פערטיילט געווארען דורך ווייניג דערצו בערופענע מענשען; מענשען וואס קענען נישט די פערהעלטנישען אינ'ם האנדווערקער לעבען.

פון דער דאזיגער ערשטער קרעדיט פערטיילונג וואס האט ארויסגערופען פיל אונצופרידענהייט אין די האנדווערקער־קרייזען, זאלען אפשר די מאסגעבענדע ספערען מאכען די נויטיגע, געהעריגע אויספיהרונגען. אויף דער ערשטער רייה רוקט זיך ארויס די פראגע וועגען שאפען א

צענטראלע האנדווערקער-באנק

וועלכע זאל פינאנסירען און מיטארבייטען מיט די איינצעלנע קאאפעראטיווע בענק פון די האנדווערקער וועגען דער בעדייטונג פון א באנק פאר האנדווערקער וועלען מיר דא איצט נישט רעדען. דאס איז שוין קלאר פאר יעדען האנדווערקער און פאר די וואס קומען מיט זיי אין בעריהרונג. מיר ווילען זיך נאר אפשטעלען אויף דער וויכטיגער בעדייטונג פאר א צענטראלער האנדווערקער פינאנץ־אינסטיטוציע, וועלכע זאל פינאנסירען די איינצעלנע האנדווערקער בענק, זיין א פערמיטלער צווישען זיי און דער רעגירונג ביים פערטיילען רעגירונגס־קרעדיטען, און שטיצען יעדע ווירטשאפטליכע פאזיציע פון די האנדווערקער, יעדען וויכטיגען פרוב צו שטארקען זייערע פאזיציעס.

אזא באנק מוז געשאפען ווערען און דאס דארף געשעהען אויפ'ן האנדווערקער־קאנגרעס אין אקטאבער.

י. נמשל.

גרויסע פערלייכטערונג פאר יונגע בעלי מלאכות

וויכטיגע פעראָרדנונג וועגען עקזאמענס פאר לערן־יונגלעך און געזעלען

אין נומ' 59 פון „דזיענניק אוסטאוו" איז פערעפענטליכט געווארען א פעראָרדנונג פון האנדעלס־מיניסטער און פון בילדונגס־מיניסטער וועגען די עקזאמענס פאר טערמינאטארען אויף טשעלאדניקעס. די טערמינאטארען ווערען צוגעלאזט צום עקזאמען נאר דעמאלט, ווען זיי האבען הינטער זיך אדורכגעמאכטען קורס אין א האנדווערקער שולע. היות אבער אזעלכע שולען זענען פערהאן נאר 620 אין גאנץ פוילען און טערמינאטארען זענען פערהאן 130 טויזענט, איז קלאר, אז די מעהרהייט פון זיי האט נישט קיין טעכנישער מעגליכקייט צו לערנען אין אזא ספעציעלער שולע. לויט דער נייער פעראָרדנונג, וועט מען קאנען אין דער צייט פון דעם 31־טען דעצעמבער 1931 אבגעבען אנעקזאמען אויף די אלע זאכען. יעדער טערמינאטאר מוז אבער קאנען שרייבען און לייענען פויליש, רעכנען און צייכענען און די ראהמען פון זיין פאך.

די, וועלכע זענען נאך איצט אין טערמין, וועלען קאנען אפהאלטען זייער עקזאמען אין משך פון דריי יאהר.

די לאגע איז דער לעדער-בראנזשע

שטעפער-פאך

די לאגע ביי די יודישע האנדווערקער האט זיך די לעצטע יאהרען שרעקליך פערערגערט. קודם כל דער אונאויפהערליכער קריזיס האט אין דער ערשטער רייה שווער געטראפען די שוואכער סיטואירטע — די האנדווערקער. דאן דאס איבערגעהען אויף העכערע, מאדערנע ארבייטס־פארם, האט זעהר שטארק געטראפען דעם יודישען האנדווערקער, וועלכער איז נישט געווען גרייט צו דעם שארפען איבערגאנג. מיר וועלען פרובען צו געבען אן איבערזיכט פון די יודישע פאכען און זייער לאגע.

אין לאדז זענען פערהאן: אנ'ערך 1,000 יודישע שטעפער־מייסטער, דאס פאך ליגט כמעט אויסשליסליך אין יודישע הענד, די יודישע האנד־שטעפער מייסטער זענען ארגאניזירט אין צעך אויף פאלודניאווע 4 און אין סאציאליסטישע האנדווערקער־פעראיין אויף אנדזשעיא 9. די לאגע פון די יודישע שטעפערס איז א זעהר טרויעריגע. הגם איצט איז פערהאן א ביסעל ארבייט, איז אבער די קאנקורענץ אזוי שרעקליך, אז ס'קען גאר קיין רייד נישט זיין וועגען פערדינען, מען ארבייט כדי צו זיין בעשעפטיגט און זיך אליין אפצונארען.

די קאנקורענץ האט פון איין זייט ארויסגערופען דער אומשטאנד, וואס די שטעפער ארבייטען נישט ביי זיך אינדערהיים, נאר גייען ארום צו די פאלופניקעס און פון דער צווייטער זייט — וואס די לעדער־סוחרים, וועלכע האבען האנדלען מיט לעדער, ארבייטען אליין אויס סאלעווקעס, פערשטעהט זיך, אז דאס קאקולירט זיך זיי ביליגער און פערקאנקורירען דעם מארק. בעזונדערס האבען די דאזיגע לעדער־סוחרים אומגליקליך געמאכט די פראווינץ־שטעפער, וועלכע האבען גארנישט וואס צו טאן, ווייל דער מארק איז פערשיט מיט דער דאזיגער ביליגער סחורה פון די לעדער־סוחרים. די קאנקורענץ האט אויך געברענגט דערצו, אז דער שיך־מאגאזינער, וועלכער האט אליין געגעבען אויסצוארבייטען סאלעווקעס און הונדערטער שטעפער האבען זיך דערביי מפרנס געווען — קאלקולירט זיך אויך ביליגער צו קויפען פערטיגע סאלעווקעס, איידער צו קויפען לעדער און דאס געבען אויסצוארבייטען.

אמאל איז געווען א גרויסער עקספארט־מארק ס'איז געווען וואו צו עקספארטירען סחורה. היינט האט נישט נאר דאס אויפגעהערט, נאר פערקעהרט, מ'פיהרט איין אהער א שיער אויסלענדישע פערטיגע סחורה. ממילא ווערט שוין ווייניגער ארבייט פאר די היגע שטעפער. נישטא כמעט קיין שום אויסוועג ווי אזוי די דאזיגע קאנקורענץ אפצושאפען, ס'פאלען כסדר אין שטעפער פאך אנדערע, די לעצטע פראצענטען און גרויסע שטייערן האבען פערשנעללערט דעם דאזיגען פראצעס. די שטעפער־מייסטער בעמיהען זיך צו פועלן אין זייערע ארגאניזאציעס, אז די לעדער־סוחרים, וואס האנדלען מיט לעדער זאלען נישט מאכען אליין אויסארבייטען קיין סאלעוועקעס, אז זאל נישט צונעהמען דאס ברויט ביי הונדערטער יודישע פאמיליעס.

שוסטער-פאך

פיל ערגער איז מיט דעם שוסטער־פאך, וועלכער געהט אינגאנצען אונטער און דאס ספעציעל ביי יודען, דאס שוסטער־פאך איז נישט קיין ספעציעל יודישעס. דאך זענען אין דעם דאזיגען פאך פערהאט זעהר פיל יודען, אבער דער שווערער קריזיס האט געטראפען ספעציעל יודען און דאס צוליב איניגע טעמים:

קיינער פון די קאנסומענטען בעשטעלט היינט כמעט נישט קיין שוך ביי א שוסטער, נאר קויפט פערטיגע, פערשטעהט זיך, אז צום אויסארבייטען פערטיגע שיך, האט מען אויך שוסטערס, אבער פון ארבייט ביי די מאגאזינערס זענען כמעט אינגאנצען עלימינירט די יודען. ווייטער געהט די גאנצע שוסטער ארבייט איבער אויף מעכאניש, אזוי, אז און די נייע גרויסע ווערקשטעלען און פאבריקען בעקומען יודען ווידער נישט קיין ארבייט. און ענדליך די קאנקורענץ פון די אויסלענדישע שיך, איז טאקע פון די יודישע שוסטערס געווארען אש, פיל פון זיי זענען געווארען טרעגערס, הענדלערס, שאכערס פיל שטארבען איינציג ווייל אויס פון הונגער, פון ערגעץ האבען זיי נישט קיין הילף און קיינער אינטערעסירט זיך נישט מיט זייער גורל. דער איינציגער אויסוועג וואלט געווען כאטש מיט עפעס צו העלפען די שוסטערס, אז ס'זאל געעפענט ווערען א גרויסע פאבריק, וואו ס'זאל צוגענומען ווערען יודישע שוסטערס, דערווייל איז די לאגע אין דעם פאך אנ'אויסגעהויער טרויעריגע.

וואס יעדער האנדווערקער דארף וויסען

די האנדווערקער־קאמערן האבען פערעפענטליכט דעם רעגולאמין פאר האנדווערקער וועגען בעשעפטיגען יוגענטליכע ארבייטער (לערן־יונגלעך און לערן־מיידלעך), וועלכער איז בעשטעטיגט געווארען פון האנדעלס־מיניסטעריום דעם 7־טען מאי 1930. דער רעגולאמין האט 22 פאראגראפען.

כדי צו בעקענען די האנדווערקער מיט דער פעראָרדנונג, פערעפענטליכען מיר די וויכטיגע פונקטען פון רעגולאמין.

אין שייכות מיט'ן ארטיקעל 149 פון דער פעראָרדענונג פון מלוכה־פרעזידענט פון 7־טען יוני, מעגען בעשעפטיגען יוגענטליכע ארבייטער (לערן־יונגלעך און לערן־מיידלעך) נאר די האנדווערקער.

1) וועלכע האבען רעכט זיך צו בענוצען מיט'ן טיטעל „מייסטער", ה. ה. דיפלאמירטע האנדווערקער.

2) אזעלכע האנדווערקער, וועלכע בעזיצען דיפלאמען אלס ארבייטער — און האבען נאכדעם געארבייט 5 יאהר אין זייער פאך.

3) די, וועלכע האבען אין משך פון 8 יאהר געפיהרט זעלבסטשטענדיג א ווארשטאט.

נאכ'ן 15־טען דעצעמבער 1930 איז דערלויבט צו בעשעפטיגען לערן־יונגלעך און לערן־מיידלעך נאר דיפלאמירטע האנדווערקער, וועלכע האבען אפגעגעבען אנ'עקזאמען אויף מייסטער.

א יוגענטליכען טאר מען אננעמען צו דער ארבייט ווען ער האט שוין פולע 15 יאהר; ביים אננעמען איהם דארף מען שליסען אנ'אפמאך מיט'ן פאטער אדער אפעקון אויף א צייט פון 3 יאהר.

אין משך פון 4 וואכען נאכ'ן אננעמען איהם אויף דער לעהר מוז דער אפמאך רעגיסטרירט ווערען דורכ'ן צעך.

פאר נישט צופאסען זיך צו די פארשריפטען קען דער פרעזעס פון דער האנדווערקער־קאמער בעשטראפען דעם האנדווערקער ביז 100 זלאטעס. געגען דער שטראף קען מען אפעלירען צו דער וואיעוואדסטווע.

עס איז בכלל וויכטיג, אז יעדער האנדווערקער זאל זיך גענוי בעקענען מיט'ן גאנצען רעגולאמין וועלכער געפינט זיך אין יעדען צעך.

די מעכאנישע
שלאסעריי און שווייסעריי
פיהרט אויס זעמטליכע מאשין־רעפאראטורען, שווייסונגען, צופאסונג פון מאשינען־טיילען מיט גאראנטיע און
:–: געגען ביליגען פרייז :–:
J. REDER, Łódź
1 קאנסטאנטינער 11 (רוג זאכאדניא)
פריוואט־וואוינונג: גדאנסקא 20.

פייערליכער חנוכת-הבית

פון האנדווערקער-פעראיין אין קאליש

שבת, דעם 16־טען ד. מ. איז אין קאליש פארגעקומען דער חנוכת הבית פון נייעם יודישען האנדווערקער פעראיין.

א זייגער 9 אין אווענט עפענט פרעזעס גראס די פייערונג, בעגריסענדיג דעם גאסט פון צ. ק. ה' האפטמאן (לאדז).

נאכדעם ווי די פערזאמעלטע בעעהרען מיט אויפשטעהען די ערטער די געפאלענע קדושים פון ארץ־ישראל בעקומט דאס ערשטע ווארט וויצע־פרעזידענט ה' עליאש.

ה' האפטמאן דאנקט פאר דער בעגריסונג און קלאפט אן א ווערטאן אינ'ם פעראיינס־פאָד, אונטער שטארקע אפלאדיסמענטען פון די פערזאמעלטע בעלי־מלאכות רופט ער אויס: „זאל לעבען דער יודישער האנדווערקער־פעראיין"!

עס הויבען זיך אן בעגריסונגען פון האנדווערקער צעכען.

דאן בעקומט א ווארט צו א רעפעראט דער פארשטעהער פון דער צענטראלע ה' האפטמאן, וועלכער האט אין זיין צוויי־שעה'דיגער רעדע בעלויכטען אלע פראבלעמען פון יודישער האנדווערקער־בעוועגונג.

דער רעדנער רעדט ברייטער וועגען דעם צעכען געזעץ, און צום סוף וועגען דער יעצטיגער עקאנאמישער לאגע פון די יודישע בעלי־מלאכות, וואס איז נישט אזוי גינסטיג צוליב דער מורא'דיגער קאנקורענץ. צו דעם האלט דער רעדנער מוז א סוף נעמען. ער רופט צו אחדות, צו דיסציפלינירטקייט, ווייל נאר אין דעם ליגט דער כוח.

ארום 12 א זייגער ביינאכט ווערט די פייערונג געשלאסען.

דערנאך איז פארגעקומען א באנקעט.

נאך 12 יאהר האט מען געכאפט א מערדער פון א סאקאלאווער יודישען סוחר

ער איז געשטאנען פאר אוקראינישען קריגס-געריכט און איז פעראורטיילט געווארען צו 4 יאהר תפיסה. — ער איז אנטלאפען פון תפיסה קיין פראג און איז ארעסטירט געווארען אין דארטיגער פוילישער געזאנדשאפט

א גרויסע סענסאציע האט אין סטריי און אין דער גאנצער פראווינץ ארויסגערופען די ידיעה, אז עס איז געכאפט און ארעסטירט געווארען דער מערדער מיטשקאווסקי, וועלכער האט צוריק מיט 12 יאהר א"ף א שרעקליכען אופן דערהרגעט דעם פינף און דרייסיג יאהריגען סאקאלאווער סוחר ישראל טורטעלטויב.

די געשיכטע איז פאלגענדע:

סוף פון יאהר 1918, בעת די אוקראינישע ארמעע האט רגעהאט בעזעצט מזרח-גאליציען איז א"ף א טראגישען אופן דערמארדעט געווארען דער סאקאלאווער פינף און דרייסיג יאהריגער קליינהענדלער ישראל טורטעלטויב א טאטע פון 5 קליינע קינדער.

די אוקראינישע בעהערדען האבען בשעת'ן א רעסטירט סטעפאן מיטשקאווסקי און לויט די דאמאלדיגע פארשריפטען איז מיטשקאווסקי געשטעלט געווארען פאר'ן קריגס-געריכט אנגעקלאגט וועגען רויב - מארד.

אין טאג פון דער פערהאנדלונג האט דער סנגור, אדוואקאט ד"ר וואנדעל בעקומען דעם אויפטראג צו פערטיידיגען דעם מערדער א"ף דעם אמט-וועג.

דעם פארזיץ פון קריגס-געריכט האט דאמאלס געפירט דער מאיאר-אודיטאר און איצט פענסיאנירטער ראט ערדענבערגער.

דער פראקוראטאר לייטנאנט יש'אן האט אבער דעם פערטיידיגער איבערגעלערט, אז ער אליין האט געפירט די אויספארשונג און איז אויף גרונד פון איהר איבערצייגט, אז נישט קיין אנדערער ווי דער אנגעקלאגטער איז דער מערדער און האט דעם פערטיידיגער ערקלערט, אז מאמער וועט מען דעם אנגעקלאגטען בעפרייען, וועט דאס בעדייטען אז ביי דער אוקראינישער הערשאפט האט מען בעפרייט א מערדער פון א יוד און אז ביי די אוקראינער איז ערלויבט צו רויבען און מארדען יודען.

דאס קריגס-געריכט וואס איז בעשטאנען פון 5 אפיצירען האט אויף דעם פארשלאג פון פערטיידיגער ד"ר וואנדעל בעשלאסען דורכצופיהרען די פערהאנדלונג אויף דעם אורט פון געשעהעניש און אידער די קאמיסיע איז ארויסגעפאהרען קיין סאקאלאוו, האט דער אנגעקלאגטער זיך מודה געווען פאר דעם פערטיידיגער. ער האט דעם פערטיידיגער געבעטען, איבערצוגעבען דעם געריכטס-פארזיצער און האט דאן דערצעהלט ביי דער פערהאנדלונג ווי אזוי ער האט ישראל טורטעלטויב דערמארדעט, נעמליך:

מיטשקאווסקי האט זיך געוואוסט אין געלד און ווייסענדיג אז טורטעלטויב פיהרט א טייש-האנדעל מיט אבאק א"ף אייער און אנדערע לעבענס-מיטלען און האלט דערפון אויס זיך און זיין משפחה, — האט מיטשקאווסקי בעשלאסען העם יוד צו בערויבען און דערהרגענען.

אין טאג פון שרעקליכען געשעהעניש האט מיטשקאווסקי — געוואר ווערענדיג אז טורטעלטויב איז געגאנגען קיין סעכאוו און אין אנדערע ווייטערע דערפער — זיך בעהאלטען ביי דער בריק צווישען סאקאלאוו און סעכאוו און האט דארט געווארט אויף זיין קרבן ביז עס איז פינסטער געווארען.

קוים האט מיטשקאווסקי דערזעהען טורטעלטויבען, האט ער זיך אויף איהם געווארפען און כאפענדיג ביי איהם דעם קויש מיט דעם בוטעל סחורה און ווען דער יוד האט זיך געוואלט פערטיידיגען האט ער איהם מיט זיין שארפען האק דעם קאפ א"ף פלייצע שטיקלעך צושפאלטען.

א"ף פון איטש פון מארד האט מען שוין אין די פריה, נאכ'ן שעהן געטראפען ליגען דעם צוהאק-טען טויטען-קערפער פון ישראל טורטעלטויב, דיי ליידיגען קויש, א האק איינגעטונקען אין בלוט און א פייער-צייג.

די האק און דאס פייער-צייג האבען דעם אויספארשונגס-ריכטער געפיהרט צו די שפורען, אז דער מערדער איז סטעפאן מיטשקאווסקי.

נישט קאנענדיג מיטשקאווסקי'ן צוליב מינדער-יאהריגקייט צום טויט פעראורטיילען האט דאס קריגס-געריכט איהם פעראורטיילט א"ף 4 יאהר תפיסה.

בעת'ן פעזעצען מזרח-גאליציען מצד דער פוילישער ארמעע איז מיטשקאווסקי ארויס פונ'ם ארעסט און אנטלאפען קיין טשעכאסלאוואקיי, אז דארט געווארען א טאטע פון עטליכע קינדער און זעלענדיג דאס פעדהעלטניש מיט זיין משעכישער פרוי, ליגא-לידיען האט ער זיך געמעלדעט אין פוילישען קאנסולאט אין פראג, וואו עס געפינט זיך שוין פון לאנג א שטעק-בריף וועגען איהם.

מיטשקאווסקי איז ארעסטירט און איצט וועט ער געשטעלט ווערען פארן בטריער געשווארענעם געריכט.

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
איינגענע פראצאוניע פון וועמליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: קלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע ר עטמעטען א. א. ו. נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמ

יודיש טעאטער אין גארטען סקאלא ציגעלגאס 16.
נאר 4 פארשטעלונגען פון די ארטיסטען
מ. לאמפע און פאני מענדעלעוויטש
שבת, 4 נאכמ. פאלקס-פרייזען פון 50 גר. ביז 2 זל. צום 1-טען מאל אין דעם סעזאן
די שווארצע חופה לעבענסבילד אין 4 אקטען פון ריזעלמאן.
ראלען: נפתלי — מ. לאמפע. גיטעלע — פ. מענדעלעוויטש.
שבת, דעם 6 טען, זונטאג, דעם 7-טען סעפטעמבער, 9 אווענד, פרעמיערע!
צום 1-טען מאל אין לאדז! ——— פרייזען פון 80 גר. 3 זל.
די אומגליקליכע טאכטער
אין 4 אקטען פון ליבין. ראלען: יואל'קע" — מ. לאמפע. מאניע — מענדעלעוויטש
מאנטאג, דעם 8-טען, 9 אווענד, פרייזען פון 50 גר. ביז 2 זל.
„זשידובקא" שפאנישע אינקוויזיציע אין 4 אקטען פון י. לערנער.
אליעזר — מ. לאמפע. רחל — מענדעלעוויטש
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון סקאלא-גארטען ציגעל-גאס 16.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87!
צוריקגעקעהרט
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער - שוואכע, אלע ארט ענאליזען. עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ - שטראהלען.
נעמט אן פון 8 — 2 נאכמ. און פון 6 — 9 אווענד

ווי לעבען די יודען אין יאפאן

(ענדע פון דער 3-טער זייט).

ער היים איז געווען די עמיגראציע-הויז פון דעם „האיאס". דארט האט זיך קאנצענטרירט דער גאנצער גייסטיגער און געזעלשאפטליכער יודישער לעבען פון יאפאן פאר די יאהרען 1918—1920. דער „האיאס" צענטער האט אויך געהאט א השפעה אויף אלע איבעריגע קיבוצים ארום יאפאן.

נאך דער ערד-ציטערניש איז אינגאנצען חרוב געווארען דער יודישער ישוב אין יאקאהאמע, וועלכער איז געווען דער גרעסטער און חשובסטער צווישען אלע יודישע ישובים אין יאפאן. אויך איז געווארען יאקאהאמע אויס אלס טראנזיט-צענטער. די עמיגראנטען זעצען זיך אויפ'ן שיף אין קאבע, נישט געבליבען קיין זכר פון די אינסטיטוציעס, קיין סימן פונ'ם געוועזענעם יודישען בית-עלמין, ביי היינטיגען טאג געפינען זיך אין יאקאהאמע 2 אדער 3 יודען אנגעשטעלטע אין דער פיש-פאנג געזעלשאפט פון די ברידער לורי (יודען פון ניקאלאיעווסק אויפ'ן אמור) נישט געבליבען אפיל קיין איינציגער לעבעדיגער ערות פון דעם וואס די קליינע רייכע און פרעכטיגע יודישע קהלה אינ'ם ווייטען יאפאן האט פערמאגט, מיט קארגע 7—8 יאהר צוריק. דער גרעסטער טייל יאקאהאמער יודען וועלכע האבען זיך ווי עס איז א רויסגעראטעוועט פונ'ם פלאקער זענען אריבערגעפאהרען אינ'ם האפען-שטאט קאבע, וואו סיהאט זיך געבילדעט נאך דער קאטאסטראפע דער גרעסטער יודישער קיבוץ אין יאפאן. נאר אויך פון קאבע און דער גרעסטער טייל רוסישע יודען (וועלכע זענען אלע כמעט געווען פערמעגליכע מענשען) ביסלעך אוועקגעגאנגען. מ'האט מורא געהאט צו זיצען אויף א וואולקאן, וואו מ'איז קיינמאל מיט'ן לעבען נישט זיכער, דער גרעסטער טייל האט זיך אריבערגעקליבען קיין כארבין, שאנכאי, ריידען, פיל האבען אויסגעוואנדערט קיין אמעריקא און אויסטראליען. ביי היינטיגען טאג געפינען זיך אין קאבע ביז פופציג יודישע משפחות, א העלפט פון וועלכע ס'זענען רוסיש יודען די איבעריגע זענען אסימילירטע העברעע בעאמטע און פערטרעטער פון אויסלענדישע פירמעס און גע-זאנדשאפטען. חוץ דעם איז דא א קליינער קיבוץ אר ראבישע יודען, און א בעדייטענדער טייל וועלכע גיבען זיך נישט אן אלס יודען, נאר זיי קומען ווען עס שטארבט ביי זיי א קינד אדער יאהרצייט נאך עלטערן און דאן דערוויסט מען זיך, אז זיי זענען נישט קיין פראנצויזען, ענגלענדער אדער דייטשע נאר מאקע מאחינו בני ישראל, אין טאקיא געפינען זיך עטליכע נישט ווייניגער ווי א האלבע מאה יודען, צווישען זיי געפינען זיך חויכע אינסטרוקטארען פונ'ם פלאט, פראפעסארען פונ'ם קייזערליכען אוניווערזי-טעט א. א. וו.

מיט וואס ערקלערט זיך דער פאקט, וואס אין דער איינענער צייט וואס אין כינא פערברייטערען זיך און פערגרעסערען זיך די יודישע קהלות און עס שאפען זיך נייע קהלות און געזעלשאפטליכע [illegible] אויף גרעסערע, ווא פריהער זענען געווען געצעהלטע יחידים (צ.ב. מוקדען, כאנקאי, טיענצזין) ווערט דער קליינער צאהל יודען אין יאפאן מיט יעדען יאהר קלענער און אומבעדייטענדער?

מ. בן-מנחם.

די פערשאלטענע ירושה

22) גרויסער ראמאן פון לײדענשאפט ליבע און פערברעכען.

די געזעלשאפטליכע מיינונג איז געווען אויפגע-טרייסעלט פון דעם געשעהעניש, און מענשען, וועלכע עס איז אויסגעקומען צו האבען צו טאן מיט גוטער-מאנען האבען איהם אויסגעמיטען, ווי א פעסט.

צווי פון די גרעסטע האנדעלס-אונטערנעהמונגען, וואס האבען געהאט ביזנעס אינ'ם „גוטערמאן-הויז", האבען דערקלערט, אז זיי מוזען זיך ארויס-ציהען, ווייל די אנגעשטעלטע זאגען זיך אפ צו ארבייטען אין דער געשוואונגענער אטמאספער. פינף פרעכטיגע וואוינונגען זענען אפגעליירינט געווארען.

דעם קינא האט מען געמוזט צומאכען, נאכ'-דעם, ווי ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז עס זענען אבסאלוט נישטא קיין מענשען, וואס האבען חשק איהם צו בעזוכען.

פאליצייי האט אלע טאג פונאנדערגעטריבען ניי-גיריגע מענשען, וואס האבען זיך ארומגע-דרעהט ארום דעם הויז.

אין דעם האוינען המון פלעגט זיך אויך גוטער-מאן ארומגעדרייט — א הויכער, א בלאס-געווארע-נער, א מורא'דיגער, און מיט פחד האט ער געקוקט אויף די געצייל־טע בעלויכטענע פענסטער פון זיין הויז.

— עפעס, ווי א גרויסער שטיינערנער קבר! — האט זיך אפגערופען א פרוי אין דעם המון — א אייזער, אנ'אומהיימליכער!

גוטערמאן האט א קוק געטאן אויף איהראן איבער-געקערט איהרע ווערטער.

די פראגע איז איבערגעלאפען פון מויל צו מויל, און זיך פערשפרייט מיט א בליץ-שנעלקייט, ווי עס פערשפרייטען זיך געוועהנליך אזעלכע פראגען, אנ-געהמענדיג א וויכטיגע ווירקענדע בעדייטונג.

פון דעמאלט אן איז דאס „גוטערמאן-הויז" געווארען א קבר...

אין דער ערשטער צייט איז גוטערמאן געווען ממש געריהרט פאר עגמת נפש.

דערנאך איז ער געווארען ברוגז, ווי א שווערע כמארע פאר'ן בייזען פעס, וואס האט איהם נישט געלאזט רוהען.

ער האט זיך שארף אויסגעטענה'ט מיט פאר-שטעהער פון דער פאליציייאישער מאכט, און גענע-בען זיי צו דערקלערען וועגען די שפיצלעך פון עפעס בייזע פערברעכערס, און וועגען דעם, אז עמיצער האט זיך פערלייגט אויף איהם און זיין הויז.

לויט זיין מיינונג האט עס נישט געקאנט זיין עפעס אנדערש — עס האבען נישט געקאנט זיין קיין אנדערע סיבות פון די פערברעכענס...

פאליצייי האט איהם אלע געגעבן אויסגעפרעגט וועגען אלע זיינע סברות און השערות.

ער האט ערקלערט, אז וואס שייך דער פינאנץ-וועלט האט ער קיינעם נישט וואס חושד צו זיין, און אז דא קענען נישט געמאלט זיין קיין מאמענטען פון קאנקורענץ.

דערביי האט ער ביי זיך בעשלאסען, אז ס'איז דערוויל גלייכער צו פערשווייגען וועגען די אויס-פיהרונגען זיינע, וואס האבען זיך געראיעט ביי איהם אין קאפ אין צוזאמענהאנג מיט סעם רושעי-קאפס'ן.

די פאליצייי איז געווען זעהר העפליך מיט איהם, זעהר ליבענסווירדיג, אבער צו זיינע ווערטער האט מען זיך בעצויגען מיט א געוויסען פארבעהאלט.

מען האט זיך דערוויל ארומגעדרעהט ארום דעם עיקר ענין, און געשלעפט אויף פערהער די בעקאנטעסטע פארשטעהער פון דער פערברעכע-רישער וועלט.

קיין שום רעזולטאטען האט עס נישט געגעבען.

די פערדעכטיגע האבען זעהר לייכט דערוויזען זייער אליבי.

נישט נאר אין דער הויפט-שטאט, נאר אינ'ם גאנצען לאנד האט מען געטרייבערט, אוויזיזאגעו, די אונטערוועלט, אבער „די אפגעשפילטע נשמות" האבען גארנישט געוואוסט וואס צו זאגען וועגען דעם „גוטערמאן-הויז", הגם אייניגע פון זיי, די חוצפה'דיגע האבען אויסגעדריקט אויפ'ן קול זייער התפעלות מיט דער וואוילער שטיקעל ארבייט, מיט דער געשיקט קייט פון דעם מענש, וואס האט פערקאכט אזא קאשע.

דער געוועהנליכער פערהרגה'דיגער איפו פון פיהרען די פאליציייאישע אויספארשונג האט צו גאר נישט געפיהרט.

מען האט אי זבייגע מארד-פאלען גארנישט גער-רויבט און נישט גע'גנב'עט אזוי אז עס איז נישט געווען קיין שום אנהאלט פאר די ארומזוכענישע.

קיין שום שפורען נישט!

ס'איז געווען קלאר, אז דער פערברעכען איז געווען אנ'אויסערגעוועהנליכער — אנ'אויסטערלישער.

עמיצער האט זיך אריינגעקריגען אין דעם הויז און דערמארדעט אהן א פארוואס און פאוואן צווי אומשולדיגע מענשען.

אין דער קרימינאל-געשיכטע זענען געווען פאר-לען, ווען פערברעכער, לוסט-מערדער, האבען דער-הרג'עט מענשען אויסשליסליך מחמת פערגעניגען פון מארדען, דערנאך פלעגען אזעלכע פערברעכער פערשווינדען, ווי דער רויך.

דער אויספארשונגס-אמט האט גארנישט מיט-געטיילט אין דער פרעסע וועגען זיינע דערפאהרונגען. ער האט אבער פונאנדערגעשפרייט נעצען, וואו עם האט זיך נאר געלאזט.

לוידער איז אבער געווען — איין קול, ואין עונה.

גוטערמאן האט געזעהען, אז זיין שטאלץ, זיין פאלא[illegible] פערוואנדעלט ווערען אין א הויפען שטויב

מיט דער הילף פון ריזיגען קאפיטאל, וועגען דעם ענטשטייין פון וועלכע ער האט ס'רוב געשווי-גען אויף דעם פערהער, האט ער אויסגעבויעט דעם האויגען קלאס, און ער האט געהאפט, אז ער וועט איהם געבען די מעגליכקייט צו ווערען א מולטי-מיליאנער אויף אנ'ארענטליכען, כשר'ן אופן.

ער האט שוין אפילו געמאכט פלענער, און זיך געקעכעלט מיט דעם געדאנק צו בויען א רייה אזעל-כע הייזער אין די גרעסטע שטעט פון דער וועלט...

און אט האט איהם איצט געדראהט א פול-שטענדיגע רואינע.

ס'האט געמוזט עפעס תיכף אונטערנעהמען, כדי צו ראטעווען די פאזיציע.

וואס ווייטער האט ער אלץ מעהר און מעהר געטראכט וועגען סעם רושעיקאפס'ן, וועגען מארקוס קאשטאנען, וועגען יענעם פערשוין, וואס האט זיך אנגערופען דאווידזאהן און געוואלט אפקויפען ביי איהם דאס „גוטערמאן-הויז",

דאווידזאן — אפמאן...

סעם רושעיקאפס האט איהם עפעס דערצעהלט וועגען „רוי כאלפעס"", וועגען עפעס א דרייבונג, וואס האט אנגעמעלט געהערשט אין דער פערברעכער-וועלט.

זעלבסטפערשטענדליך, איז מאקס אפמאן געווען א געגנונ כיטרער און געגנונ אכזריות'דיגער מענש, כדי צו זיין ראש... אויף דעם מורא'דיגסטען פער-ברעכען.

ער האט זיך נישט צוזאמענגעטראפען מיט די דריי גוטערמאן והאט עס זעהר גוט געוואוסט, חנם טעטיגקייט, אבער אין די לעצטע יאהרען האט ער פרידערליך אין דער צייט פון זייער פערברעכערישער א סך זיך דערוואוסט און פערשטאנען ס'אראפ פוני-יען דאס זענען געווען...

ער האט זיך אינפארמירט אין געוויסער מאסען אויך, ווער עס איז דער פערשטארבענער וויגער, און — בעשלאסען, אז ער מוז זיך זעהן מיט רושעיקאפס'ן.

(פארטזעצונג קומט).

פון לעגיאן א. נ. פון פולקאווניק בערעק יאסעלעוויטש

מארגן, דאנערשטאג, 8 אין אווענט וועלן פאר־קומען אויפגעגעבן פון דער ערשטער און צווייטער קאמ־פאניע, אלע אנגעהעריגע צו די דאזיגע קאמפאניעס דארפן זיך פונקטליך מעלדען. די איבעריגע וועלען פארקומען אויפ׳ן אלארם־פלאץ פון לעגיאן, פאַ־לודניאווא היי און פערציג.

די טעג איז ענטשטאנען א׳אפטיילונג פון לעגי־יאן אין לאוויטש, אן דער שפיץ פון אפטיילונג־קא־מיטעט שטעהט ה. מג. אטלאס.

ראדיא־פראגראם
מיטוואך 3 סעפטעמבער

11.58 צייט־סיגנאל פון ווארשא און העינאל פון מאריאצקען טורעם אין קראקא, 12.10 גראמאפאן פליטען, 12.30 קינדער־פראגראם, 13.00 מוזיק פון גראמאפאן פליטען, 13.15 טאג־פראגראם, קינאר־אין טעאטער־רעפערטואר, 16.15 גראמאפאן־פליטען, 17.10 סקוויטען־קאמוניקאט, 17.35 ראדיא־כראניק, 18.00 קאנצערט פון פאליצייאָרקעסטער, 19.00 פערשידענעס, 19.20 גראמאפאן פליטען, 19.45 קאָ־מוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס־קאמער, פראַ־גראם אויף מארגען, קאמוניקאטען, צייט־סיגנאל פון ווארשא, 20.00 ראדיא־זשורנאל, 20.15 סאליסטען קאנצערט, 21.00 ליטעראַרישע פערטעל שעה, 21.15 סאליסטען־קאנצערט, 22.00 פעליעטאן, 22.15 קאָ־מוניקאטען.

א דאנק דעם „ראדיא"
געלונגען אויפצוזוכען א 8־יעהריג מעדעל

די ווארשאווער ראדיא־סטאציע גיט אפט איבער אין איהרע קאמוניקאטען, אויף דער ביטע פון פערשידענע אינסטיטוציעס, וועגען פערלוירען געווארענע מענשען. פיל מאל געלונגט עס, א דאנק די דאזיגע קאמוניקאטען אויפצוזוכען די אוועקגע־קומענע, פון וועלכע ס׳רוב זענען קינדער. לעצטענס האט די ווארשאווער ראדיא־סטאציע נעמאלדען, אז פון יתומים־הויז פון אפאצקא, (קאזשעניצער געגענט) איז אוועקגעקומען די 8 יאהריגע העלענא קלימא־וויטש. אין פערלויף פון 2 טאג איז געלונגען די פערלוירען געגאנגענע אויפצוזוכען. ווי ס׳ווייזט זיך ארויס, איז דאס מעדעלע אויפגעכאפט געווארען דורך א צירק־אקראבאט.

דאס איז נישט דער ערשטער פאל אין פוילען ווען א דאנק די קאמוניקאטען פון ראדיא, ווערע אויפגעזוכט פערלוירען געווארענע.

די פארמזעצונג
פון דער ערצעהלונג
„דאס ערשטע מיידעל"
קומט מארגען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע, הויט־קראנקה, און מענער־שוואכע אנעליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומט מיט ספעציאליסטען פון אורא־לאגישע און נערוועז־קראנקהייטען. קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער הייל־קאבינעט קאסמעטיק.
— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכם. נעמט־אן א פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

ווארשאווער רעווי־טעאטער
„Chochlik"
אונטער דער לייטונג פון ארט. **Jerzy Darski**

Kino Spółdzielni
40 SIENKIEWICZA 40

היינט פרעמיערע פון רעווי № 6 — א. נ. — היינט פרעמיערע פון רעווי № 6
„האנד ביי האנד" (Rączka w rączkę)
אין 2 טיילען—14 בילדער, פון **Hemar, Tom, Krystjan, Kruk** ס׳נעהמען אנטייל: **J. Darski, W. Boruński, N. Niksarski**
Gorłówna, Z. Żukowska, I. Grzybowska, M. Popławski, J. Szyndler, mała Brońcia oraz **Girlsy.**
אין פראגראם: א. א. „Na dachu drapacza chmur", „Ta czwarta", „Lopek — gentleman", „Wilk morski"
רעזשי: W. Boruński און Dyr. J. Darski — קאנפעראנסיער: M. Popławski און J. Szyndler — דעקאראציעס: W. Nowakowski
ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה׳ C. Kantor טעגליך 2 פארשטעלונגען 7.30 און 9.30 אווענד. פרייזען פון די פלעצער פון 1 זל. ביז 2 זל.

„MIMOZA"
קלאנג־פילם־טעאטער
ul. Kilińskiego 178.

היינט און פאלגענדע טעג! גרויסע פרעמיערע!

גרויסער עראטישער פילם, וועלכער איז אין עפענטליכע פערהאנד־לונגען אויף דאס טעמע „געהער די נאכט נאך דער חתונה צום מאן"? א דראמע פונ׳ם לעבען פון די אמעריקאנער מיליאנערען א. נ.

דאס רעכט פון מאן

אין די הויפטראלען:
Billie Dove i Rod la Rocque

אויסער׳ן פראגראם: קלאנג־רעוועלאציע־צוגאבע.
נעכסטער פראגראם: „זיגנעבנדער לט".

אלטע גיטארען און פידלען קויף איך און רעפאריר אויך איינגאנצען צופא־לענע. מוזיק־אינסטרומענ־טען־ביורא **J. Höhne** Aleksandrowska 64.

ס׳וועדט געברויכט א שטריקער צו קאפציהערס פון זא־פארט ביי האמער 8 נאוואמיעסקא 8

קוואליפיצירטע רעפעזירפעס געגען גוטע פרייזען אויך שטריקער־ארבייטערס און אן׳אבערלאק־נייהער צו סוויטערס קענען זיך מעל־דען פל. וואלנאשטשי 3 אין סוויטער־פאבריק.

א יונגעל פון ארענטליכע עלטערן באלד געצאהלט, ווערט געזוכט ביי פ. ברוין, אלטער מארק 5.

א זעקס־שפוליגע מאשין מיט פאראפין־איינריכטונג פאר פאס און מאטאר אויך א רענדער־מאשין פרייזווירדיג צו פערקויפן פשעיאזד 35 1. שט. ח.71.

ס׳ווערט זאפארט געזוכט א לערן־יונגעל ביי א הויזען־שניידער געגען באלדיגען עסען און שלאפען. ווסכאדניע 49 לינקס 2־טער שטאק.

א מראפט־ שפולעריז צו סוויטערס און שטרי־קער־ארבייטער צו גלאט־מאשינען ווערען געזוכט אין דער סוויטער־פאבריק פלאץ וואלנאשטשי 6.

ערשטקלאסיגער הערען־שניידער געזעלען קאנען זיך מעלדען ביי נ. מילגראם צעגעלניאנא 26

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט־פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעם פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיסן

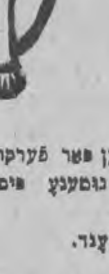

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל־בראך ווערט גרוים אזוי ווי א מענשען־קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער־קאן און עס פאלט אריין אין דעם פוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעל גומענע חבל־באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר־דאקטאר ברעכנרעהונג בעוואוסטען זיכער דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען

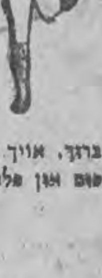

ברוך. אויך פאר הויקערס לייזונגען מיט הייל־גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פוס און פלאך־פוס ספעציעלע אנלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
ספרעכשטונדען פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 10, tel. 221-77, front, parter

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיגט דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס־פראפעסארען: פראפ. ד״ר פאראנטש, פראפ. ד״ר י. מארישלער, פראפ. ד״ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען־קאסע

דאנקזאגונג.
דעם געעהרטען ה׳ ד״ר. י. ראפאפארט, ספעצ. פאר ברוך־ליידענדע און לאדז וואלטשאנסקא 10, טעל. 221-77 פראנט, פארט. פאר דער גרויסער אינטערעסאנטער הילף און רעדען מיך דעם ערשטן טאג ראש השנה פון דעם שווערען און פאר מיין לעבען געפעהר־ליכען ברוך, פאר דעם וויסענשאפטליכען אנלעגען פון דעם באנדאזש פון זיין מעטאדע דאנק איך אויף דעם וועג הערצליך און עמפפעהל איהם דורך פאר אלע ברוך־ליידענדע
Dr. M. Minzer, N. lekarz kolejowy K. Chorych.

Dr. Med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפילים, טריפער און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—10 פארמ. 1—3 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום־טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

א זעלבסטשטענ־דיגער פאכמאן פון דער שטרומף־בראנזשע, בעקאנט אויף „קאראנא"„מא־קסים" און „אידעאל" מאשי־נען אויך אויף רענדער מא־שינען זוכט ארבייט ערשט־קלאסיגע רעפערענצען. צו ע׳ פאהרן ביים מעכאניקער בירענבוים פאלודניאווא 28.
7928

7-kl. Szkoła
dla żyd. inteligencji (Zaklad Freblowski)
KACENELSON-NACHUMOO
ul. POMORSKA 20 tel. (183-40). Zapisy w godz. od 4–7 p.p

7־קל. שולע און פרעבלשולע פאר קינדער פון יוד. אינטעליגענץ
קאצענעלזאן־נאחומאב
פאמארסקא 20 טעל. 183-40. איינשרייבונגען פון 4 ביז 7 נאכמיטאג

די שולקאנצעלאריע נעהמט אן איינשרייבונגען פון קנאבען און מעדכען וואס זענען אין שולצוואנג. אין פארבערייטונגס־קלאס (A°) ווערען אנגענומען קינדער פון 5½ יאהר. אין פרעבלשולע (שפיל־שול) קינדער פון 3-7 יאהר

די אונטערריכטס־שפראך אין שולע, ווי אויך אין פרעבלשולע איז פויליש. פיר קנאבען א פערגרעסערטער קורס פון העברעאיש און אלע למודי־קודש אונטער דער פערזענליכער הנהלה פון
ר׳ יעקב בנימין קאצענעלזאן
פיר מעדכען א ספעציעלער קורס פון טענץ, ריטמיק, פלאסטיק לויטן פראגראם פון טאנץ־שולען פאר קינדער אונטער פאכמענישער לייטונג

פיר פיזיש שוואכע קינדער, ווי אויך פיר אונבעמיטעלטע ווירד ערעפענט א נאכמיטאג שולע ■ ביז 50% ביליגער ■ נאכמיטאג פרעבעלשולע

DR. MED. S. Heinrich
פאמארסקא 10, טעל. 147-67
צוריקגעקעהרט
ספעצ. פאר קינדער־ און אינערליכע קראנקהייטען קווארץ־לאמפען, ליכט בעדער, דיאטערמיע עמפפאנגס־שעה׳ן פון 12—2 און פון 4—7 נאכם. פאר אונבעמיטעלטע לעט/ניצע־פרייזען.

Dr. Z. Rakowski
ספ. פאר אוירען, נאז, האלז און לונגען־קראנקה. 9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81. שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן איז לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5.

טלתים־פאבריק
אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב וואלענע און זיידענע טלתים כמו טערקישע ווי אויך טלתים־קטנים הורט און דעטייל בעקומט מען ביליגער ווי איבעראל ביי יוסף קאזשוך פולנאצנא 12

„SANATO" ווענעריש קליניק כירורגישע
אגראדאווא 10 טעל. 213-57
1־טע און 2־טע קלאס
ערצטליכע אויפזיכט
איבער דער מוטער און קינד.
פרייזען פון געבורט
אין 2־טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס־מיטלען.
■ 200 זל. ■

דאס בעוואוסטע ארטאדאקסישע
חדר „בית תורה"
זשעראמסקיעגא 9 (זאוואדזקא 48)
איז פערזעהן מיט מלמדים מומחים און לעהרער ספעציאליסטען עס ווערט גע־לערנט עברי, חומש, רש״י גמרא מיט תוספות און אויך לשון קודש. עס איז אויך איינגע־ארדענט א ספעציעלע קלאס פאר אנפענגער פון 5 יעהריגע קינדער, די צופרידענהייט איז געזיכערט. די פרייזען שפאט ביליג.
תלמודים ווערען אנגענומען פון 8 פריה ביז 7 נ.מ.
די לייטונג

טליתים־פאבריק
אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב וואלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאלאמעיער, ווי אויך טלתים־קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית
בו בעקומען ביליגער ווי איבעראל, ביי
א. ח. ציטרינאווסקי, קאמיעננא 1
אין 2. טויער פאטער. קומט איבערצייגט אייך!
בעמערקונג: סווערען אויך אנגענומען אלטע טליתם צום וואשען.

א מעבלירט צימער
מיט אלע בעקוועמליכקייטען
ביי אן׳אינטעליגענטער פאמיליע איז פון זאפארט צו פערמיטען. וואולטשאנסקא 74 ח. 18 אנקוקען קען מען פון 10 פריה ביז 1 מיטאג.

Dr. med. A. Uryson
אינערליכע קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 20, טעל. 215-85

אבאנאמענטס־פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר׳ן אינהאלט און טערמינפון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען־פרייז: פאר׳ן מעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער דייס 8 שפאלטען
אין מעקסט—40 „ „ „ „ —60 „ „ „ „ 4 „
פאר א מיליטער־שורה: באכ׳ן מעקסט—12 „ „ „ „ —18 „ „ „ „ 8 „
אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.